

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υφώνεται ήμα
δεξιά πώς δε φοβάται την
αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 20 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 279

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΡΜΟΝΑΣ. 'Η φυλή.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. 'Από παλιά σεργάκια —
Τ' αντιοκρίτισο.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οι 'Αλυσιίδες (τέλος).
ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. Ρούθ.
Κ. ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Τά βιβλία μας.
ΑΜΑΛΘΗΣ. 'Ο πόλεμος για τή γλώσσα στη Σμύρνη.
Κ. ΚΑΛΩΣ. 'Από όσα βλέπω.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λέκκας 'Αρβανίτης, Κουλουβάτος, 'Αλ-
κίος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΙΑ — ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΦΥΛΗ

'Εγινε τόσος λόγος στο «Νουμά» για τή κοινω-
νική ζήτημα και τόσες θεωρίες κουντήσανε και σπι-
θοδόλησαν που παράταιρο ίσως να σκεκότανε να
βρω τώρα και γώ — τόσο άργα κι από τόσο μακριά
— να πώ τή γνώμη μου. 'Ως τόσο μου φάνηκε πως
και τούτη τή φορά, καθώς και πάντα στις θεωρη-
τικές πολεμικές, ή διχογνωμία αιτιολογείται όχι
τόσο από τά πράματα ή αντίπαλα δόγματα όσο
από τήν κακή συνεννόηση στους όρους κ' έλλειψη ή
καριβολογίας στις κεφαλικές έννοιες. Nomina de-
bent naturis reum congruere είναι λόγος του
Thomas Aquinas κι από τή θεολογία μπορεί
πολύ ώφέλιμα να κατεβή και στα κοινωνικά ζητή-
ματα.

Και γι' αυτό αν και προσπαθώντας να ξηγήσω
πρώτα απ' όλα τήν ατομική μου γνώμη όμως θα
κοιτάζω κιόλας να ξεσκονίσω και να ξετινάξω μερι-
κά ειδωλολατρικά όνόματα και να ξεστραγγίσω κά-
ποιους όρισμούς. 'Ομολογώ πως κάμποσο δισταζα
προτού αποφασίσω να καταπιαστώ θέμα τόσο δύ-
σκολο γιατί σε τέτοια επιστημονικά ζητήματα δε
φτάνει μόνο ή φιλοσοφική περιέργεια με χρειάζεται
κ' ή καλοσύνειδη κ' επίμονη μελέτη — πράμα που δε
μου στάθηκε βολετό εδώ πέρα κάτω στους όχτους
του 'Ιντου. 'Ελπίζω πάντα όμως πως, αν και λαλη-
τής αλαργινός, δε θα χαθή όλότελα στ' απόμακρο
ή φωνή μου — όχι πως θα πώ τίποτε κινούρια πρά-
ματ, μα γιατί θαρρώ πως οι περισσότεροι θα βρω-
νε τις σκόρπιες και ξεχωριστές ιδέες τους συμαζε-
μένες σ' ένα σύστημα και συγκεντρωμένες κατά τή
δική μου αντίληψη σε λογική ομοειδή. Κατά βά-
θος όλ' αυτά είναι ζητήματα νεύρων όμως ίσια ίσια
γι' αυτό με άρέσει να βρισκω ποιανού νεύρα συντο-
νίζονται με τά δικά μου και ποιανού χοροπηδούνε
και ταντανίζονται με διαφορετικό σκοπό.

'Εχουμε πρώτα πρώτα να ξεχωρίσουμε τή θέμα

μας σε δύο — στο γενικό και στο ειδικό.

Α). Τό γενικό: ποιός είναι ο σκοπός τής κοι-
νωίας;

Δεν είδα πουθενά να τό πούνε καθαρά όσοι μι-
λήσανε πριν από μένα με συμπερινω πως έννοούνε
για σκοπό τής κοινωνίας τήν εύτυχία και τήν προ-
κοπή των περισσότερων — και λέω περισσότερων κι όχι
όλων των ανθρώπων που κάνουνε μια κοινωνία γιατί
θαρρώ πως κ' οι πιο ιδεολόγοι σοσιαλιστές δεν τό
ελπίζουνε με τήν καρδιά τους ότι γίνεται ν' αλη-
θεύουνε τά μακαριστά ένειρα κ' οι παραδεισένιες
ούτοπίες, ότι γίνεται να λείψη όλως διόλου ή άρ-
ρώστια κ' ή κακομοιρία, ή ανισότητα κ' ή κακοσύ-
νη, τό ψέμα κ' ή σκλαβοφυχία

Τό δεύτερο σπουδαίο δόγμα που ξεσηκώνω από
τά γραφόμενα του κ. Σκληρού και μερικων άλλων
είναι πως αυτή ή προκοπή τής κοινωνίας κατορθώ-
νεται με τή βοήθεια του νόμου του ξεδιαλεγμού
και τής ξετυλιξιάς. Μ' άλλα λόγια τή θεωρία που
ξηγή τή άνεδιασπασία τής ζωικής όργάνωσης από τό
πρωτόπλασμα στον άνθρωπο τήν εφαρμόζουσε σύφυξη
και στην κοινωνία και στη φυλή. Τή φυλή δεν τήνε
μνημονεύουσε όνομαστά με δεν ξέρω αν τήνε σιωπή-
σανε γιατί δεν τήνε πρόσεξαν ή γιατί νομίζουσε πως
όλες οι φυλές είναι ισόδυναμες — αν όχι από μιζή
άρχης με γιατί όλες όμια μπορούνε (κατά τήν κα-
λόκαρδη με κοντόβλεπη γνώμη μερικων) να τε-
λειοποιηθούνε και ν' άνεθούνε και να δυναμώσουνε
φτάνει να τούς διθούνε ή κατάλληλη άνατροφή και
τ' άπαιτούμενα μέσα. Τέτοια τουλάχιστο θαρρώ να
είναι ή αντίληψη του κ. Ζαβιτσιάνου — του μόνου
που άναφερε τή φυλή σ' ένα καλογραμένο άρθρο του
που επικρίνει μερικές θεωρίες μου για τήν έλληνική
φυλή και τούς άριστοκράτες. 'Ομως εδώ άρκετό είναι
να ξεδιακρίνουμε τήν κοινωνία και τή φυλή και
να τή παραδεχτούμε πως είναι πραγματικότητες χω-
ριστές. Παρά κάτω θα ξετάσουμε τή ζήτημα τής
φυλής.

'Αναφέραμε τή νόμο τής ξετυλιξιάς. Τυχαίνει ό-
μως και δω ό,τι έτυχε πολλές φορές στην ιστορία
τής φιλοσοφίας και τής επιστήμης. Μόλις βρεθή κά-
ποιος άγνωστος πρωτότερος νόμος που να κυβερνά με-
ρικά φυσικά φαινόμενα άμέσως βιάζονται οι σοφοί
να τόν εφαρμόσουσε και σ' άλλες σειρές φαινόμενα
δίχως πρώτα να καλοξετάσουν αν τά περιστατικά
και τά ειδικά χαρακτηριστικά τής καθ' ύλην σει-
ράς επιτρέπουν αυτό τό ξάπλωμα του νόμου σε ό-
λοκληρωτικά κι άπόλυτα. Σ' αυτό φταίει υπέρτατα
τ' ανθρώπινο μυαλό — και μάλιστα τό ψευτοκλασι-
κό — που προσπαθεί πάντα ν' άπορύγη κάθε κούρα-
ση και που γι' αυτό προτιμά τις άπλόγχομμες, λο-

γικές και τά συμμετρικά δόγματα και κάθε αλή-
θεια που του φαίνεται ξζία να γίνη γενικός τύπος
και να κυριαρχή και κεί άκόμα που τό μάτι του
έρευνητή δεν άγνάντεψε καμιά θεμελιωμένη γνώση.
Δέ λέω πως δεν πρέπει να γίνεται αυτό, μα λέω
πως σπρώχνει τήν έπιστήμη σε προδικαστικές άπό-
φασες και συχνά γίνεται ή αίτία να ριζωθούνε στρε-
βλωτικές πρόληψες. 'Η μονοκόματη αυτή έφαρμογή
καποίου φυσικού νόμου από μια έπιστήμη σε άλλη
— δηλαδή από μιάν άραδα γεγονότα σ' άλλη ζήτη
— γίνεται πολύ συχνά από τις φυσικές έπι-
στήμες στην ήθική, στην ψυχολογία και στην κοι-
νωιολογία, και θα τήν όνομαζω φυσιολατρική ψευ-
ταπάτη. Κάτι τέτοιο μου φαίνεται πως λαχκινει
και με τό νόμο τής ξετυλιξιάς: ή έπιστήμη τό θεω-
ρεί άποδειγμένο πια πως στη ζωή νικούνε οι πιο
δυνατοί κ' οι πιο κατάλληλοι και πως οι φύτες και
τά είδη έτσι άσύνειδα κ' επίμονα τελειοποιούνται
όλοένα. Αυτήν τή νομοθεσία τήνε κουβαλήσανε και
στην ανθρώπινη φυλή. Μ' άρίνοντας κατά μέρος τό
ζήτημα αν κάθε ξετυλιξιά είναι και καλύτερη έ-
χουμε να παρατηρήσουμε:

α') Πως ίσια ίσια δεν είναι οι πιο δυνατοί που
κάνουνε τό σόι τής φυλής. Οι πιο δυνατοί από φυ-
σικό τους είναι πάντα και πολεμικοί κ' ή άρχαχτι-
κή τους ιδιοσυγκρασία τούς ρίχνει σε κίντυους και
τους κατ'άστρέφει πολύ πιο γρήγορα από τ' άλλα
μέλη μιας φυλής — και στα ζώα τά συναγελαστικά
και στους ανθρώπους — που δεν είναι στον ίδιο βαθ-
μό γενναίοκάρδα. 'Ακολουθεί λοιπόν ότι τά παιδικά
των παλληκαριών είναι λιγοστά ενώ οι συντηρητικοί
βρίσκουν εύκαιρία με τήν προστασία του ήρωισμού
τώ δυνατών να πολλαπλασιάζουσε τό σόι τους. Κ'
έτσι αν και αληθεύη ή νόμος πως ως σύνολο ξεδι-
κεύεται ή όργανισμός τώ φυλών όμως δεν πρέπει να
ξεχνούμε πως ή καλύτερη γίνεται με μέσους ό-
ρους κι όχι με τήν άμεση κι άπόλυτη υπερίκηση
του μικρού άριθμού τώ δυνατών.

β') Πως ή περιορισμός αυτός του νόμου τής ξε-
τυλιξιάς γίνεται πολύ πιο ενεργητικός για τ' άτομα
και τή φυλή όσο πιο κοινωνικά φανερώνονται και
μάλιστα στις άψηλές και μεγάλες ανθρώπινες κοινο-
νίες καταντά ή νόμος τής ξεχωρισιάς να δουλεύη με
δυσκολία — αν όχι και να σταματά όλως διόλου κά-
ποτε. 'Ο λόγος είναι φανερός: όσο οι ανθρώπινες
κοινωνίες είναι νομαδικές, πρωτόγονες και πολεμικές
τό άτομο έχει άκόμα υπέρροχη σημασία κι ή νόμος έ-
νεργεί με τόν ίδιο περίπου τρόπο καθώς και στα
ζώα. 'Ετσι γεννηθήκανε οι μεγάλες άριστοκρατικές
φυλές — οι φυλές τής δύναμης. Σαν όμως με τήν κα-
τάχτηση και τό κύρσο θεμελιωθήκανε στέρεις και

πολύβηνες κοινωνίες οἱ δυνατοὶ χάσανε μὲ τὸν καιρὸ τὴν ὑπεροχὴν τους καὶ ἡ θέληση τοῦ νικημένου ὄχλου — δηλαδή τοῦ μέσου καὶ κάποτε τοῦ κατώτατου ὄρου — ἦρθε στὴν κυριαρχία. Κι αὐτὸ ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ οἱ δυνατοὶ χαλάσανε τὸ αἷμα τους ξεχνώντας τὴν ἡρωϊκὴν τους περηφάνεια καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴν τους ἀποστολὴν στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαυρομάτας σκλάβας, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη γιὰ τὴν πολὺ πύφηνά μ' ἔπεισε ὁ φτωχὸς λαὸς κι ὅπως διόλου ἀσυλλόγιστα κάνει παιδιὰ ἀδιαφορώντας ἂν θὰ μπορέσει καὶ πὼς θὰ τὰ θρέψει. Ἔτσι φανερώνεται τὸ δημοκρατικὸ κατακάθισμα ποὺ ἔχρησε στὴ Φοινίκη καὶ ἔπειτα μόλεψε τὴν Ἑλλάδα καὶ σάπισε τὴ Ρώμη καὶ ποὺ αἰῶνες ὕστερα βούλιαξε τὴ Γαλλία τοῦ 79 καὶ ποὺ σιγὰ σιγὰ τώρα κουφαλιάζει τὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸν.

Οἱ περισσότεροὶ ζηγοῦνε τὴν κοινωνικὴν αὐτὴν ἀλλαγὴν κι ἀνατροπὴν μὲ τὴν πρόοδο καὶ μεταβολὴν τῶν οἰκονομικῶν ὄρων. Παράξενον μοῦ φαίνεται ὡς τόσο νὰ προσωποποιοῦνται οἱ οἰκονομικὴν ἀνάγκης σὲ αὐτότελες κατηγορηματικὴν αἰτίαι. Γιὰ ν' ἀλλάξουνε τὰ οἰκονομικὰ συστήματα πρέπει πρῶτα ν' ἀλλάξουνε οἱ ἄνθρωποι. Αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ τὸ φαντασθῶ ἀλλιῶτικα. Κι γι' αὐτὸ νομίζω πὼς ἅμα ξεταξίζει κανεὶς κοινωνικὰ ζητήματα πρέπει νὰ ξεκαθαρίσει τί λογῆς ἄνθρωποι ζοῦνε σὲ καθε μιὰ κοινωνία, ποῖα εἶναι ἡ καταγωγὴ τους, ποῖα ἡ ἀναλογία τῶν διαφορετικῶν φυλῶν ποὺ κλείνει μέσα τοῦ ἔθνους, καὶ ποῖα εἶναι ἡ κυβερνήτρια φυλὴ — ἂν ὑπάρχει ἀκόμα. Φυσικὰ καὶ νὰ μποροῦσε πάντα κανεὶς νὰ βρῆ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν στὰ φυλετικὰ προβλήματα πάλι θὰ μένανε μερικὴν ἀπορίες καὶ δυσκολοζήγητα φαινόμενα. Εἶναι γνωστὸν πᾶς σήμερον καὶ πὼς οἱ φυσικοὶ νόμοι ἀκόμα — αὐτοὺς ποὺ τοὺς νομίζαμε ἀλάθευτους δὲ μᾶς δίνουνε τὰ ἴδια ἀποτέλεσματα σὰν τοὺς ἐφαρμόζουμε σὲ μεγάλες καὶ σ' ἐλάχιστες ποσότητες. Μ' ἄλλα λόγια πὼς δὲν εἶναι πάντα σωστοί. Δὲ θὰ εἶτανε ν' ἀπορήσει λοιπὸν κανεὶς ἂν ἡ ἔθνολογία δὲν τὸ κατορθώσει νὰ λύσει ὅλα τὰ φυλετικὰ αἰνίγματα καὶ νὰ θεμελιώσει ἀρχὴς ἀπαράβατες. Σ' αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, καθὼς καὶ σὲ καθε ἄλλη, καλὸ νὰ θυμούμαστε πάντα πὼς οἱ νόμοι περισμιῶνουν τὴν ἀλήθειαν μόνον. Μ' ἀφοῦ ἔτσι σιχατοῦμε ἀπὸ καθε δογματικὴν βεβαιότητα δὲν ταιριαζοῦμε νὰ κοινοποιήσουμε καὶ νὰ φοβηθῶμε τὴν ἔρευνα. Πρέπει νὰ γυρεύουμε. Καὶ εἶμαι τῆς γνώμης πὼς ἅμα φιλοσοφοῦμε γιὰ κοινωνίας καὶ οἰκο-

νομικὴν μετατροπὴν ἀπαραίτητο εἶναι ν' ἀρχίζουμε τὴ μελέτη μας ἀπὸ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀρχιτεχτονικὴν τῆς φυλῆς, ἀπὸ τὸ θεμέλιον τ' ὄργανικόν.

Τὸ ρώτημα γιὰ τὴν ἀξίαν εἶναι ἀνίσωτες οἱ φυλὴν ἀνοίγει πολὺπλοκαὶ εἰκασίαι. Καὶ φοβοῦμαι πὼς θὰ πέφταμε σὲ θεωρητικὴν κακοτοπιάνην μὲ τὸ νὰ πασχιζοῦμε τώρα ἐδῶ νὰ μάθουμε ἂν ἡ ἀνθρώπινη φυλὴ ἀπὸ μιὰς ἀρχῆς εἶτανε μιὰ καὶ ἔπειτα χωρίστηκε ἢ ἂν εἶτανε πάντα πολλὴν φυλῆς κι ἀνισόμετρον. Γιὰ ὅσους ὅμως νομίζουμε φανερὸν ἀξίωμα πὼς τ' ἄτομα εἶναι ἀνίσωτα μεταξὺ τους δὲν εἶναι θορῶν δύσκολον νὰ γίνῃ παραδεχτὸν πὼς καὶ οἱ φυλὴν διαφέρουνε στὴν ἀξίαν τους καὶ πὼς κληρονομοῦνε τὴν ξεχωριστὴν ἰδιότητην τοῦ ἀπογόνου των. Τὸ μόνον ποὺ θὰ παρατηρήσω εἶναι ὅτι τὸ κλίμα καὶ ἡ γεωγραφικὴ περιουχλωσιὰ δὲ φτάνουνε γιὰ νὰ ἐξηγήσουνε μόνον τοὺς τὴν φυλετικὴν ἀνομοιότητην — τουλάχιστον σὲ χρονικὴν περιόδον ποὺ νὰ μὴν ξεπερνῶνεν τὰ σύνορα τῆς ἱστορίας. Ἄρκει μόνον ν' ἀναφέρω τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἀραβικοὺς δοξάσανε τὴν Ἀθήναν καὶ τὴν Συρακούσαν, τὴν Τολίδα καὶ τὸ Βαγδάτι, μὰ αἰῶνες περᾶσανε δίχως νὰ ξαναφανερῶνενε στὴν ὄνομαστὴν χώρην ποὺ νὰ τοὺς ἐξίκαν. Τὰ βουνα τῆς Ἀττικῆς καὶ οἱ βράχοι τοῦ Δελφικοῦ μαντείου δὲν ἔλλαξαν ὅμως ἡρώδους φιδογέννητους καὶ τεχνίτην μαρμαροπλάστην κι Ἀναξαγόρην καὶ Σοφοκλήδην δὲν ξαναγέννησαν τὸ στεγνὸν λαὸν χῶμα. Σίγουρον πρέπει νὰ φταίγουνε οἱ ἄνθρωποι.

Οἱ ἄνθρωποι φταίγουνε γιὰ τὴν ἀνακατεψήσανε μὲ χειρότερον. Τὸ ἀνακάτεμα αὐτὸ ἀρχίνησε σὲ προϊστορικὰ χρόνια μὲ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰσχυρῶν Χαμιτῶν στὴν Ἀσσυρία, μὲ τὸ κατέβασμα τῶν Ἀρίωνε στὸ Πενταπόταμον, μὲ τὸ ξεχειλίσιμον τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἄσπρη θάλασσαν. Ἡ Μακεδονικὴ κυριαρχία καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ κοσμοκρατορία εὐκολόνανε τὸ ἀνακάτεμα ὅλωνε τῶν φυλῶν. Καὶ φυσικὰ καθὼς οἱ ἀδύνατοι καὶ ταπεινοὶ καὶ σάπιες εἶτανε καὶ οἱ πολυπληθέστερον καὶ οἱ γονιμώτερον, ὁ ξεπεσμοὶ τῆς ζωτικότητην καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειαν ξεπέρασανε στὴν Ρώμην καὶ τῆς Ἀσίας τὰ φημισμένα παραδείγματα. Ἐνας Σύλλας, μεγαλοφάνταστον ἥρωον, δοκίμασε νὰ σώσει τὸν ἀρχαῖον κόσμον ποὺ καγκραίνιζε καὶ ἔκοψε ἀλύπητα, σκότωσε μὲ λυρισμὸν καὶ ἐπιστήμη. Μὰ εἶχε νὰ περᾶσει τὸ ἔργο του ὅσο ἀπέραντες, ὅσο ἐπικὴν καὶ νὰ τίς ἔκανε τὴν προγραφεῖν του εἶτανε πᾶς πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ πετύχει τὸ χειρουργημα.

Οἱ Γερμανοὶ ξαναφέραν καινούριον καθαριὸν αἷμα καὶ μ' αὐτὸ ξαναἰώσανε ἡ Εὐρώπην. Κ' ἔτσι φούντωσαν ἡ ἀναγέννηση τῆς Ἰταλίας καὶ μεσορᾶνισε ἡ μεγάλη γαλλικὴ ἀριστοκρατία τοῦ 17ου αἰῶνα καὶ χριστιανὴ ἡ κυριαρχία τοῦ δόξα τῆς Ἀγγλίας. Μὰ τ' ἀνακάτεμα ματάρχησε πάλι καὶ οἱ σημιτισμένοι Νότιοι — οἱ ἀπόγονοι τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου — χαλοῦνε καὶ προστυχαίνουν ὀλοῖναν τὴν φυλὴν ποὺ τὴν ἔφεραν οἱ μῦθοι ἀπὸ τὴν Asagard. Καὶ μὲ χάλασμα δὲν ἐνοῶν πὼς χειροτερεύει ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξιοσύνη καὶ ἡ οἰκονομικὴ ὀργάνωση καὶ τῆς ἐπιστήμης ἡ φιλόλογη περιέργεια. Ἐνοῶν τὸ χάσιμο τῆς μεγαλόφρονος ἀξιοπρέπειαν καὶ τοῦ ἀτομικοῦ σεβασμοῦ, τὸ νεροῦλιασμα τοῦ χαρακτήρα, τὸν ἀνοστο κοσμοπολιτισμὸν, τὴν γυναικουλίκην φιλανθρωπία, τὴν σκληρὴν ἀπορροπὴν πρὸς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς γελοίους, τὴν ἠθικὴν ἀσυντηρησία, τὴν ἔλλειψιν καθε πειθαρχικοῦ νόμου καὶ ἔθνητικῆς συνείδησης. Καὶ σ' αὐτὸ διαφέρει ὁ ἀριστοκράτης Ἄριος ἀπὸ τὸ νοθευμένον πληθεῖον — πὼς ὁ πρῶτος εἶναι σκληρὸς μὲ τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴν πάντα φιλοδοξοῦ νὰ γίνῃται πᾶς δυνατὸς καὶ πᾶς μεγάλος ἐνῶ τοῦ δευτέρου τὴν καρδιάν σφαλῆει μοναχὴ ἡ ταπεινὴ ἐπιθυμία τῆς καλοζωίας τῆς παρασιτικῆς εἰρήνης, τῆς μικρῆς εὐτυχίας, τῆς ἡδονικῆς τεχνολογίας.

Ὁ μέσος ὄρος στὴν εὐρώπην σήμερον εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸν καὶ ἀπὸ τὸν κινεζικὸν καὶ ἀπὸ τὸν ἰνδιάνικον. Μὰ εἶναι μέσος ὄρος ποὺ κατακαθίζει καὶ πᾶς ὅσο καλῆτεροῦν οἱ συγκοινωνίας καὶ δυναμώνουν οἱ λαϊκὴν τάξεις. Κ' εἶναι νὰ σασιζοῦ κανεὶς μὲ τὴν τρομαχτικὴν σπατάλην ἀπὸ εὐγενικὸν αἷμα ποὺ χάθηκε καὶ θόλωσε γιὰ νὰ σηκωθῆ ἰσχυρὰ ἡ φυλετικὴ ἀξία τῶν πληθυσμῶν ποὺ ἀποσώθηκαν ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν. Καὶ δὲ φαίνεται καθόλου ἀπίθανον πὼς ὁ μέσος ὄρος θὰ κατεβῆ ἀκόμα πᾶς χαμηλὰ σὰ γίνῃ ὁ παγκόσμιος μέσος ὄρος καὶ καπανιστοῦνε μέσα στὸ ἴδιον κοινωνικὸν γουδί καὶ οἱ κίτρινοι καὶ οἱ μαῦροι καὶ ὅλα τὰ φυλετικὰ σμιγμάδια τῆς οἰκουμένης.

Πολλοὶ νομίζουμε πὼς μὲ τὴν ἀναθροπὴν ὅλα διορθώνονται, πὼς ἄτομον κατώτερης φυλῆς μπορεῖ ν' ἀνεβῆ στὸ ἐπίπεδον ποὺ φτάσανε οἱ ἀνώτερον μιὰς καὶ τοῦ δοθῆ ὁ κατὰλληλος δάσκαλος. Δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι δικαιολογημένη μιὰ τέτοια θεωρία. Οἱ φυλετικὴν διαφορὴν εἶνε ὀργανικὴν καὶ δὲ νομίζω πὼς καμιάς λογῆς ἀναθροπὴν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ τὴν ἀρχιτεχτονικὴν τοῦ μυαλοῦ — δηλαδή τῆς θέλησης, τῆς ἀνάληψης, τῆς λογικῆς. Μπορεῖ ὁ κατώτερος νὰ μαθη-

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ*

Δράμα μὲ τρία μέρη.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (φαίνεται στὴν πλαγιανὴ πόρταν). Ἔλα, ἔτοιμα, μητέρα!... (Μπαίνοντας καὶ βλέποντας τὸ Στρωτό). Καλησπέρα σας, κ. Στρωτό!...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (χαμογελώντας). Καλησπέρα, Ἀστρούλα!

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ἔτσι; ξερὰ ξερὰ, παιδί μου; Δὲ συχαίρεσαι τὸν κ. Στρωτό γιὰ τὴν ἐπιτυχία του;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (συχνά). Ἄ, ναί. Νὰ μὲ συμπάθατε... Εἴμουν ἀχαρισεμένη. Σὰς συχαίρω.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ξανακουντώντας τὴν χαμογελαία). Μὲ τὴν καρδιά σου;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (στὸν ἴδιον τόνον). Δὲν πιστεύω αὐτὸ νὰ εἶναι καμὶ σημασία...

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Αἶ, δὲν κοιτάζετε νὰ μᾶς συντροφέσετε στὸ φαῖ; Φτωχικάτα, μὰ λόγου σας δὲν εἶστε ξένος...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Εὐχαριστῶ, κυρὰ Στρατιδαίνα.

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Αἶ, μὰ ἔχετε δικίον... Βουλευτὴς τώρα... Ποῦ μᾶς καταδεχόσαστε;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Δὲν εἶν' αὐτὸ... Τσίμπησα κάτι νωρίς... Θὰ καθίσω δῶ. Εἶναι νάρθει κι ὁ κ. Καλόκαρδος μὲ τὴν κυρία του...

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Μὰ μοναχὸς σου θὰ καθίσεις; Δὲν ταιριάζει... Κ' ἔχω μιὰ πείνα!...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Τοῦ κρατάω ἐγὼ συντροφιά τοῦ κ. Στρωτοῦ... Ἄ θέλει, ἐννοεῖται.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γελαστό). Πὼς δὲ θέλω!... Μὰ δὲ θὰ φᾶς;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Τρῶν κι ἀργότερα...

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Καλά... Σοῦ φυλάω τὸ μερτικό σου...

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Τρῶς ὕστερον, ποῦ θάρθει κι ὁ Κωστής, μαζί του.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ἄ δὲν ἔρθει πάλι μεθησμένος... Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ὅχι; δὲ!... Κάθε μέρα δὲν

ἔχουμε ἐκλογές... Ἠμέρατα, κ. Δῆμος;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε...

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ (ἐτοιμάζεται νὰ φύγει). Νὰ μᾶς συμπάθατε λοιπὸν μὲ σιγαλή...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Αὐτῶρα.

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Θὰ κρυώσει καὶ ἡ σούπα.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Καλή, σας ὄρεξην.

(Ὁ ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ καὶ ἡ ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ φεύγουν).

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (πάει καὶ κάθεται σιμὰ στὸ τραπέζι, παίρνει τὸ βιβλίον, τὸ ἀνοίγει καὶ ἀνοδοβαίνει)

Σάλευε ὁ Δεόπαρδος

μὲς στὸ σιδερόφραχτο κλουβί...!

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ξανακουντώντας τὸ ποτήριον). Νὰ σοῦ πῶ, Ἀστρούλα, κάτι περιέργον ποὺ μοῦ συνέβηκε τὸ δειλινόν...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ἀδιάφορα). Νὰ μοῦ πᾶτε...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἐφαχνα τὰ σουτάρια μου νὰ βροῦ κάποιον χαρτί ποὺ μοῦ χρειάζεστανε κι ἂν τὸ φανταστεῖς τί βρήκα μέσα... Ἔλα, τὸ φαντάζεσαι...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (σκυμένη στὸ βιβλίον της). Ποῦ νὰν τὸ φαντασθῶ;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (βράζει τὸ ποστοφίλι του ἀπὸ τὴν τσέπη, ψάχνει καὶ βρίσκει ἕνα κορποστάλι). Νά, τὴν κάρταν ποὺ μὴν στείλετε πρόπερσι ἀπὸ τὴν Κέρκυρα,

* Κοίταξε φύλιον 274, 275, 276, 277 καὶ 278.

καί νά μαθη καλά τὰ μαθήματα τοῦ ἀνωτέρου· μ' αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ζήτημα· κείνο ποὺ χρειάζεται εἶναι νά μπορεῖ κι αὐτὸς νά βροῖσκη καί νά συλλογίζεται καί νά θελῃ σὰν τὸν ἀνώτερο. Κι αὐτὸ δὲν ξέρω νά ἔγινε πουθενά. Καί δὲ μιᾶς ἔτσι ἀπὸ θεωρητικὴ προκατάληψη. Ἄλλοτε εἶχα ἴσια ἴσια τὴν ἀντίθετη γνώμη μὰ ἡ ζωὴ μ' ἔπεισε πὼς ἡ ἀλήθεια εἶναι σκληρὴ καὶ καταδικάζει τὸν κατώτερο νά ζῆ στὸ ἐπίπεδο ὅπου μόνος του κατόρθωσε νά φτάσῃ καί νά μὴν μπορῆ νά βγῆ ποτέ του ἀπὸ κεῖ. Ἄν μποροῦσε θὰ ἔβγαίνει καὶ προτοῦ παρυσιαστῆ ὁ πλαινός του νά τόνε βοήθησῃ. Ἀκούσαμε, εἶναι ἀλήθεια, πολλὰ γιὰ τοὺς Γιαπωνέζους καὶ τὴ θαμπωτικὴ τους πρόοδο. Μὰ θερῶ πὼς εἶναι λόγια βιαστικά. Οἱ Γιαπωνέζοι πήρανε ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ ἑτοιμα συστήματα, ἑτοιμὲς μηχανές, ἑτοιμὲς γνώσεις καὶ τίς ἐφαρμόσανε μὲ μοναδικὴ ἐπιμέλεια. Ὅμως νά δοῦμε ἂν θὰ βροῦνε καὶ ἐκεῖνοι τίποτε καινούριο ἢ ἂν πάλι θ' ἀναγκαστοῦνε ἀργότερα νά δανειστοῦνε ἀπὸ τοὺς ἄσπρους. Κ' ἔπειτα νά μὴν ξεγνοῦμε πὼς ἂ μὰς φκίνεται τώρα πὼς μικραίνει ἡ ἀπόστασις ποὺ μὰς χωρίζει, αὐτὸ δὲ σημαίνει τόσο πὼς κείνοι πλησίασανε πρὸς ἡμᾶς ὅσο πὼς ἡμεῖς ξεπέσαμε πρὸς ἐκεῖνους.

Ἀπὸ δῶ μποροῦμε νά γυρίσουμε στὸ ἀρχικὸ μας ρώτημα—ποιὸς ὁ σκοπὸς τῆς κοινωνίας. Ἄν εἶναι καθὼς πιστεύουμε, ἡ εὐτυχία τῶν πολλῶν, τότε κανένα παράπονο δὲν τολμοῦμε νά ἔχουμε γιὰ τὴν ἱστορία καὶ ὁ μέσος ὄρος τῆς καθολικῆς μετριότητος μὰς ἀναγαλιάζει τὴν ψυχὴ. Ἄν ὅμως συλλογιστοῦμε πὼς πιὸ λογικὸ καὶ πιὸ γενναῖο καὶ πιὸ σύφωνα μὲ τὴν ἔνοιαν τοῦ νόμου τῆς ξετυλιχῆς εἶναι νά κλητερέψουμε καὶ νά δυναμώσουμε καὶ νά ζωντανέψουμε τὴ φυλὴ· ὅχι σὲ ποσότητα μὰ σὲ ποιότητα τότε νομίζω θὰ γνωρίσουμε κάποια λύπη παραξενὴ ἂν ὄχι καὶ ἀγανάκτησις καὶ ἀποστροφή. Τότε θὰ δοῦμε σὲ τί βάραθρο μὰς ὀδηγοῦνε ὁ χριστιανισμὸς—ἡ πρώτη μεγάλη ἀμικρτία τοῦ κόσμου οἱ γαλλικὲς ἰδέες τῆς λευτερίας καὶ τῆς ὑποκριτικῆς δικαιοσύνης, κ' οἱ σοσιαλιστικὲς ψυχοπονιές κ' οἱ λιγομάρες τῆς καλοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης. Καί δὲν ἐνοῶ πὼς ἡ ἀγάπη ἀναγκαστικὰ προξενεῖ κακὸ, μὰ λέω πὼς μὰς μαθίνουμε σήμερα ν' ἀγαποῦμε πράματα ταπεινά καὶ πὼς γιὰ νά μὰς γελάσουμε μὰς θαμπώνουνε τὰ μάτια μὲ τ' ὄνομα τῆς ἀγάπης. Ἡ ἔνοια τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης ταυτίζεται μὲ τὸ μεγάλο ἔγωισμό.

Μὲ δυὸ λόγια θὰ ποῦμε τὸν κίντυνο—ἡ κοινωνία θὰ σκοτώσῃ τὴ φυλὴ. Γιὰ νά σωθῇ ἡ φυλὴ χρειάζεται ἓνας Σύλλας παντοκράτορας, ἓνας Σύλλας ποὺ θὰ ξαφάνιζε ὀλόκερα ἔθνη. Μὰς λένε πὼς ὁ Σύλλας αὐτὸς θὰ εἶναι ἴσως ἡ ἐπιστήμη. Ἴσως ὅμως.

Β'). Ἐρχόμαστε τώρα στὸ εἰδικὸ—στὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ρωμισοσύνη δίχως ἄλλο εἶναι τὸ χειρότερο φυλετικὸ ἀνακάτεμα ποὺ γίνηκε ποτέσ τὴν Εὐρώπῃ ἴσως καὶ στὸν κόσμον. Δὲν ὑπάρχει φυλὴ τῆς Ἀσίας τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς βόρειας Ἀφρικῆς ποὺ νά μὴν ἔσταζε μέσα της. Καί γι' αὐτὸ παρξεδέρνει τόσους αἰῶνες τώρα.

Φυσικὰ δὲν εἶναι ν' ἀπορήτῃ κανεὶς γιὰτὶ νά φανερώθηκε τέτοια χιλιόδιπλη ἀνακατωσούρα στὴν ἑλληνικὴν χερσόνησο. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τὸ ἀπαίτεῖ. Ἡ Ἀθήνα καὶ περισσότερο ἡ Πόλις στέκουε σὰ γιοφύρια ἀπὸ τὴν Ἀσία στὴν Εὐρώπῃ, ἀπὸ τίς Νορμανικὲς χώρες στὸ Νεῖλο. Καί γι' αὐτὸ εἰσβολές καὶ πειρατικὲς ἐπιδρομὲς ποτέ δὲν πάσανε. Κ' ἡ «καθὸς τῶν Ἡρακλειδῶν» κι αὐτὴ μίαν εἰσβολὴ. Γιὰ μιὰ στιγμή τὸ αἷμα τοῦ Δευκαλιῶνα στάθηκε κυρίαρχο· καὶ τότε φώναζε ἡ Ἑλλάδα, τ' ἀξέχαστο θέμα. Μὰ οἱ ντόπιοι νικημένοι· κ' οἱ ἀρίφητοι σκλάβοι γλήγορα ριζῆνε τὸ μέσο τὸν ὄρο. Κάποτε κί τότε γινότανε μέσα στὸν ὄργανισμό τῆς Ρωμισοσύνης κανένα ποτάμι κίμα καθέριο. Αὐτὸ—μαζὶ μὲ κάτι ἄλλες αἰτίες ποὺ δὲ θὰ ξετάσουμε τώρα—ἔκανε τὴ ζωὴ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ σταυροφόροι θὰ σώζανε ἴσως τὸν Ἑλληνισμό ἂ δὲν εἶχε ξαναπέσει τὸ Βυζάντιο στὰ χεῖρια τῶν Πικλολόγων. Τὸ γερμανικὸ αἷμα θὰ εἶχε μὲ τὸν καιρὸ γυρίσει ρωμαϊκὸ καὶ θὰ γινότανε τὸ προξύμι τῆς ἀναγέννησης. Μὰ δὲν εἶτανε ἀρκετὸ. Καμιά κατάχτησις τοῦ βορῆα δὲ βρέθηκε ἀρκετὰ δυνατὴ γιὰ νά στερεώσῃ μιὰ κυβερνήτῃρα φυλὴ. Θυμίζω καὶ τοὺς Φράγκους τοῦ Χλουμουτσιῦ καὶ τῆς Κύπρου. Τοὺς σάρωσε ὁ Τοῦρκος—δηλαδὴ μιὰ καινούρια μορφή τῆς Ρωμισοσύνης, πιὸ σημιτισμένης καὶ πιὸ ἀνοργάνωτης μὰ πιὸ φανατικῆς.

Ὅμως ὑπάρχει μιὰ φυλὴ συγγενικὴ μὰς ἡ ἀρχαία Ἰλλυρικὴ— ποὺ αὐτὴ δὲν ἀνακατέφτηκε ὅσο καὶ μετς καὶ ποὺ ἔν κλαδί της ἔγινε Ρωμαϊκὸ. Ἀπὸ τὴ φυλὴ αὐτὴ ξαναβλάστησε ἡ ἀντροσύνη τῆς Ἑλλάδας γιὰτὶ ἀρβανίτες εἶταν οἱ Σπετιτιώτες κ' οἱ Ὑδραῖοι κ' οἱ Σουλιώτες κ' οἱ μεγάλοι κλέφτες—γιὰτὶ ἀρβανίτες κάνανε τὴν ἐπανάστασι καὶ θεμελιώσανε τὸ λεύτερο βασίλειο. Κι ὅμως σήμερα δὲ

μὰς κυβερνοῦνε πιὰ. Φταίνε σ' αὐτὸ πολλὰ. Οἱ Ἀρβανίτες εἶναι βουνήσιος λαὸς καὶ δὲν τοῦ εἶτανε τόσο εὐκολο ν' ἀφίσῃ γιὰ μιὰς τὸ καρποφύλλι τοῦ κλέφτη γιὰ τὴν πέννα τοῦ καλαμαρῆ. Τὸ κοινοβουλευτικὸ πολίτευμα ἔγινε σωστὴ σπρηκοφωλιὰ γιὰ τοὺς φωνκλάδες τοὺς Γραικύλους—τοὺς αἰώνιους Σιμητάκους—κι ἀφοῦ ταμπουρωθήκανε μέσα στὴ μάντρα τῆς Βουλῆς φροντίσανε κίολας νά ξεκολουθήσῃ στὰ σκολεῖα ὁ κακὸς βυζαντισμὸς κ' ἡ σχολαστικὴ γλώσσα κ' ἡ φουσκόμαθη ψευτιά. Μείναν ἔτσι δίχως μόρφωσις κείνις ἴσια ἴσια τὰ στοιχεῖα ποὺ μποροῦσανε νά σταθοῦνε ἡ δύναμη τοῦ τόπου· κι ἔν ἀκόμα μερικὲς Ἀρβανίτικες ἢ Ρουμελιώτικες οἰκογένειες κατόρθωσανε ν' ἀναδειχτοῦνε, ὅμως δὲν ξεχωρίσανε ἀπὸ τὰ Ρωμαϊκὰ συστήματα γιὰτὶ μὴ ἔχοντας ὄργανωμένη τάξῃ καμιά νά βασιστοῦνε ἀναγκαστήκανε νά χωθοῦνε κι αὐτὲς μέσα στὸ βούρκο τὸν Ἑλλαδικό. Τὸ μεγάλο πρόβλημα λοιπὸν εἶναι καὶ δῶ πὼς ν' ἀνεβῇ ὁ μέσος ὄρος τῆς φυλῆς. Ὅχι μόνον στὴ μικρὴ τὴν Ἑλλάδα μέσα μὰ σ' ὀλόκερη τὴ Ρωμισοσύνη. Ἐδῶ ἴσως νά μὲ παρατηρηθῇ πὼς οἱ Ρωμιοὶ δὲν εἶναι ὅμοιοι παντοῦ, πὼς ἀλλοῦ ἔχουνε μέσα τους περισσότερο Σλαβικὸ αἷμα, ἀλλοῦ φράγκικο, ἀλλοῦ ἀρμένικο, πὼς τὸ κλίμα κ' ἡ γεωγραφία κ' οἱ πολιτικοὶ ὄροι τοὺς κάνανε νά εἶναι διαφορετικοὶ στὴν Ἀθήνα ἢ στὴν Κρήτη ἢ στὰ Γιαννίνα. Κατὰ τὴ γνώμη μου ὅμως οἱ φυλετικὲς διαφορὲς δὲν εἶναι καὶ τόσο σημαντικὲς κι αὐτὸ εἶναι ἴσια ἴσια ἡ σπουδαιότερη αἰτία τῆς ἀναρχίας καὶ τοῦ ἀνοργάνωτου τῆς ἐθνικῆς συνειδήσης· οἱ φυλετικὲς διαφορὲς εἶναι ἀρκετὲς τώρα γιὰ νά ξεχωρίζουνε τοὺς Ρωμιούς καὶ νά προκαλοῦνε τοὺς τοπικοὺς ἔγωισμούς καὶ τὴν ἑλλειψὴ πίστις, δὲν εἶναι ὅμως ἀρκετὰ μεγάλες γιὰ νά μπορέσῃ ἓνα μέρος τοῦ ἔθνους νά κυριαρχῆσῃ καὶ νά κυβερνήσῃ καὶ νά συγκεντρώσῃ τὸν ἔθνισμό μέσα του. Μὰ γενικὰ μποροῦσε νά πῆ κανεὶς ὅτι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Μακεδονίας καὶ στὰ μέσα τοῦ Μωριά ἡ Ρωμισοσύνη βάρθηκε μὲ περισσότερο σλαβικὸ αἷμα, στὴ Ρούμελη καὶ στὴν Ἀττικὴ μ' ἀρβανίτικο, στὴν Ἀνατολὴ καὶ στὰ δωδεκάνησα μὲ φραγκολεβαντίνικο στὴν Κρήτη καὶ στὰ ἐφτάνησα μ' ἀράπικο καὶ βενετσιάνικο. Νά μὴν ξεγνοῦμε ὡς τόσο πὼς ἡ πολυκαίρινη ἀνακατεψιὰ ἔχει μπερδεψεῖ τόσο ἀξεδιάλυτα τίς φυλὲς ποὺ καὶ τ' ἀγνώρια ποὺ ἀφίσανε πίσω τους οἱ τελευταῖοι καταχτητὰδες λίγη πιὰ ἔχουνε σημασία. Ἡ χημικὴ βροχὴ θὰ γραφότανε:

Ρωμιός=Ἄριος πλημμυρισμένος αἷμα σημιτικὸ

ποὺ πήγαε γιὰ λίγες βδομάδες μὲ τὴ μητέρα σου... Τὴ θυμάσαι τὴν κάρτα;

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ (ψυχρά). Ποιά κάρτα; Σὰς ἔστειλα καμιά κάρτα;

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ (κρατώντας τὴν κάρτα, πορφαίνει σιμὰ στὴ λάμπα καὶ διαβάει:) «Σαβατζέρσας, II ἡ ὄρα. Μονάχη γέρνω σὲ ἀνοιχτὸ παραθύρακι μου τὸ φεγγαράκι μου φέγγει γιὰ λυχνάρι καὶ παίρνω τὸ μολύδι νά σοῦ γράψω δυὸ λόγια, καλέ μου φίλε. Κοιτάξω τὸν οὐρανὸ καὶ σὰν ἀστεράκια ἀνατέλλουνε στὴν ψυχὴ μου τὰ λόγια ἀπὸ τὸ λουλουδιένιο γράμμα σου. Σὲ μίαν ἀχτίδα τοῦ φεγγαρίου ἐμπιστεύομαι τὸ χαιρετισμὸ μου. Καληνύχτα, φίλε μου». (Βγάζει τὸ πορτοφόλι του, τοποθετεῖ μέσα τὴν κάρτα καὶ τὸ ξαναβάζει στὴν τσέπη του). Τὰ θυμάσαι αὐτὰ τὰ χρυσόλογα;

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ (οικειωτικά). Μὲ μολύδι γραμμένα...Καί δὲ σβουστήκανε...

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἐἴταν ἀπάντησι σὲ κάποιο γράμμα μου...Θυμάσαι τί σοῦγραφα;...Ἐἴχ' ἀρχινήσει τότε μιὰ πολιτικὴ μελέτη μου καὶ σοῦγραφα πὼς ἡ θύμησή σου μὲ βοήθαε: στή δουλιὰ...Πὼς τὸ ἔργο μὰζὶ τὸ γράφουμε...Ὅπως ὁ Ἀδεμπορ μὲ τὴν κ. Ἐλδοτεδ...Καί σοῦ θυμίζαε τὴν Ἐντα Γκάμπλερ...Καί σὺ

μοῦ ἀπάντησες μὲ τὴν κάρτα αὐτὴ. Καρτεροῦσα δεύτερο γράμμα σου, τὸ καρτεροῦσα μερανύχτα, τόνειρευόμουνα τὸ δεύτερο τὸ γράμμα σου, θαρροῦσα κίολας πὼς διάβαζα τὰ ὄσα θὰ μοῦγραφε, μὰ ἐσὺ δὲ μὸσταιλες δεύτερο γράμμα, δὲ μοῦ ξαναγράψες ἔσον κακρὸ ἔμεινες στοὺς Κορφούς...Γιὰτὶ δὲ μοῦγραφε;

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ (ἴσωνα μὰ θιρορετά). Γιὰτὶ φοβόμουνα πὼς θὰ φανέριωα ἔτι δὲν ἔπρεπε νά φανερώσω, ἔτι δὲ μοῦ εἶτανε συχωρεμένο νά φανερώσω ποτέ...

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ. Καί τὸ ἔργο μου κείνο σταμάτησε ἀπὸ τότε στή μέση. Ἡ κ. Ἐλδοτεδ δὲ μὲ βοήθαε, δὲ μὲ θυμάτανε πιὰ...Κι ἔταν ξαναγύρισες ἐδῶ μοῦ φερνόςουνα σὰ νά ξέχασες τὴν κάρτα...

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ (σὸν ἴδιο τόνο). Ἐπρεπε νά τὴν ξεχάσω καὶ τὴν ξέχασα...

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἐχεις κάτι ἀπὸ τὴν ἀγρια περηφάνεια κι ἀπὸ τὴν ἀσύγκριτη ἄμορφιὰ τῆς Ἐντας Γκάμπλερ στὴν ψυχὴ σου...Κι ἔμως, Ἀστροῦλα... (Παίρνει σιμὰ της κι ἀπλώνει νῆν τῆς χαδέψει τὰ μαλλιά)

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ (τραβιέται). Παρακαλῶ...

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ (χομογελώντας). Γιὰτὶ ἔτσι, Ἀστροῦλα;

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Σεῖς φταίτε. Σεῖς ποὺ μὲ μάθετε νάγαπῶ τὴν Ἀλήθεια καὶ νά λατρεύω τὰ μεγάλα. Σεῖς φταίτε ποὺ σὰς ἔστειλα τὴν κάρτα τότε, σεῖς φταίτε πάλι ποὺ τὴ λησμονοῦ σήμερα. Ἡ Ἀλήθεια, φαίνεται, πέθανε καὶ τὰ μεγάλα ταπεινωθήκανε...

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ. Πέθανε ἡ Ἀλήθεια;

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Μάλιστα. Πέθανε. Θαρῶ κίολας πὼς τὴ θάφατε κι ὁ ἴδιος. Ἄ δὲ θάβατε τὴν Ἀλήθεια δὲ θάσαε σήμερα βουλετῆς.

Ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ (σοβαρά). Ἐθαψα τὴν Ἀλήθεια; Νῆν τὸ συζητήσομε. Ἄς ποῦμε πὼς ὑπάρχουνε δυὸ Ἀλήθειες, ἡ ἀπόλυτη καὶ ἡ σκεπτικὴ. Ἡ πρώτη, ποὺ δύσκολα νά ζῆσει: στή γῆ, τὸ παρξεδέχομαι πὼς μπορεῖ νά ζῆσει σὲ μιὰ ψυχὴ ἀπαλή, κι ὀνειροπλέγτρα, τὴν ψυχὴ σου. Ἡ δεύτερη, ἡ σκεπτικὴ Ἀλήθεια, ἂ θέλεις τὴ λέμε καὶ κοσμικὴ Ἀλήθεια, ἀναγκάζεται πολλές φορές νά ὑποχωρεῖ, ὄχι γιὰ νά θαρπει, μὰ γιὰ νά βρεῖ τὸν τρόπο νά νικήσει.

Ἡ ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Ὅταν ἡ Ἀλήθεια ἀρχινήσει νά ὑποχωρεῖ, παύει πιὰ νάναῖ Ἀλήθεια· γίνεται Ψέμα. Ἡ Ἀλήθεια μιὰ εἶναι, καὶ σεῖς ἄλλοτες μιὰ τὴ βρῆσατε...Καί τὴν Ἀλήθεια αὐτὴ, σὰς τόπα, τὴ θάφατε σήμερα.

κι αρκετό σλαβικό, ρωσικό κι αρμένικο.

Είπαμε πως η σωτηρία της Ρωμοσύνης είναι να σηκωθεί ο μέσος όρος. Υπάρχουν τρόποι θεωρητικοί και τρόποι πρακτικοί. Οι θεωρητικοί δεν είναι δυνατόν ν' αληθεύουν σήμερα και γι' αυτό τους αναφέρω περαστικά μόνο.

1) Ο σπαρτιατικός Καιάδας. Ό,τι γεννιέται σάπιο κι αδύνατο να μη ζήσει. Να μη σώζουμε με τη φιλανθρωπία όσους άφηνισε ή άρρώστια κ' ή κακομοιριά και που δεν έχουν ελπίδα να γειάνουν ποτέ. Θ' άδικηθούν μερικοί, μα θα ώφεληθή δίχως άλλο ή φύτρα. Άν ή άνθρωπος δεν είτανε κοινωνικό ζώο τ' άπορριζιμότητα και οι σακάτηδες θα πεθαίνανε σίγουρα. Έμεις τους βοηθούμε να ζήσουνε για να πολλαπλασιάζουνε τους αδύνατους, τους άρρωστιαρδες και τους μιτερούς.

2) Να μην επιτρέπονται παντριές ανθρώπου που δεν είναι γερός. Να μην επιτρέπονται γάμοι με κατώτερες φυλές. Άδικία πάλι για μερικούς, μα μεγάλο δικαιοσύνη για κείνους που έτσι θα έμποδιστούνε να γεννηθούν.

Μα τό είπαμε, αυτά δε γίνονται με νόμους. Χρειάζονται βαθιά ψυχόρμητα που να γεννούνε την άποστρόφη για τους αδύνατους και τους κατώτερους. Μου φαίνεται άπίθανο να ξανακρανούνε στον άνθρωπο τέτοια ψυχόρμητα. Τα σκότωσε ή κοινωνία με την πλειοψηφία του έγγλου. Δεν επιμένω. Άς έρθουμε στα πρακτικά μέσα.

1) Πόλεμος. Η Ρωμοσύνη έχει να πολεμήσει από τό 21. Στα 97 δεν πολέμησε ή Ρωμοσύνη, πολέμησε ή Έλλαδική ψευτιά. Ο πόλεμος χρειάζεται για να νοιώσουμε πάλι την αξία της ζωής και να ξεδιαλεχτούν ανάμεσό μας οι ψόφοι από τους ζωντανούς. Ο κ. Σκληρός θέλει πόλεμο κοινωνικό από τάξη σε τάξη, δε νομίζω να βλάψη τέτοιο πράμα. Μάλιστα κάποιο καλό θα κάνει αν μπορέσει να χωρίσει μια δυνατή από μιαν αδύνατη τάξη, μα καθώς έγραψα σ' ένα άλλο μου άρθρο οι τάξεις στη Ρωμοσύνη δεν είναι χωρισμένες συνειδητά γιατί τό φυλετικό ανάκταμα δεν έχει καθιερώσει άληθινή κυβερνήτρια τάξη. Και καθώς ζήγησα στο γενικό μέρος οι ευρωπαϊκές κοινωνίες προχωρούνε προς γενικούς όρους κι αυτό τό θέμα δύσκολο είναι να μην ενεργήσει και στη Ρωμοσύνη και να μην εξίσωση άκόμα πιο δημοκρατικά τις κοινωνικές τάξεις. Έμένα δε μου άρσσει τέτοια πολιτική, μα βλέπω πως είναι αδύνατο να θεμελιωθεί μια καινούρια άριστοκρατία

στην Έλλάδα γιατί αυτό θα σήμαινε κατάχτηση. Και ποιός θα μας καταχτήσει; Γι' αυτό προτίμησα τό μόνο αγωνιστικό μέσο που μένει για να καλητερέψει ή μέσος όρος—φυλετικό πόλεμο.

Λέω—πόλεμος. Όμως δεν έννοώ μ' αυτό πικτωτικά νευρικά και σπασμωδικά ξεσπαθώματα και μεγάλες ιδέες κ' ίσως υπερβολική Μακεδονική πολιτική. Έννοώ πως ή αναδιοργάνωση της Ρωμοσύνης, που πρώτα πρέπει να είναι έσωτερική, χρειάζεται να γίνη με την πεποίθηση ότι θα φτάσουμε μια μέρα σε γενικό φυλετικό πόλεμο με τό Σλάβο. Μ' άλλα λόγια ή άλλαγή που θα γίνη μέσα είναι ανάγκη να γίνη με τό σκοπό να δυναμώση ή μάχιμη δύναμη της φυλής. Δεν είμαστε έθνος που έπιασε τη θέση του στον ήλιο κι όσο τό κράτος δεν ταυτίζεται με τό έθνος κάθε άλλη πολιτική μένει κούφια κι άβάσιμη.

2) Άρβανίτικη πολιτική. Το άρβανίτικο αίμα είναι σήμερα τό πιο καθαρό Έλληνικό. Αυτούς λοιπόν τους βουνησίους που δεν τους χάλασε ή σημίτης κι ή πολιτισμός, αυτούς που έχουνε την αξία του βάρβαρου, αυτούς να φωνάζουμε να μας ξαναδώσουν. Άς μας δώσουνε τό αίμα τους και μες τους δίνουμε την παραδισή και τη γλώσσα και τις δοξασίες πνευματικές κληρονομίες μας. Κείνοι τη δύναμη και μες την τέχνη. Για να πετύχη όμως τέτοιο άδέρφωμα χρειάζεται πολιτική επίμονη και σταθερή. Θα άραδιάσω μερικά μόνο στοιχεία. α) να μαθαίνουνε τα ρωμιόπουλα τ' άρβανίτικα κι όχι τα Γαλλικά ή Λατινικά. Πρέπει να συνεννοηθούμε πρώτα πρώτα με τους Άρβανίτες και δε μας στέκει να μάθουμε καλά τη γλώσσα τους. β) να κάνουμε σχολεία στην Έλλάδα για τους Άρβανίτες να έρχονται να σπουδάζουν. Έτσι θα μας γνωρίσουνε και μες και θ' άγαπήσουνε τις ιδέες μας. γ) να τους στείλουμε δασκάλους και παπάδες και βιβλία γραμμένα στη γλώσσα τους. δ) να κάνουμε στην Άρβανίτικη προπαγάντα μ' ανθρώπους και με βιβλία και να τους ζηγήσουμε τί θέμα και τί μπορούμε να καταφέρουμε μαζί. Να τους δείξουμε τί κίνητος φοβερίζει και κεινους και μες ή δεν ένωθούμε. Να τους σπρώξουμε να μας βοηθήσουνε στη Μακεδονία και να καταλάβουνε πως ή Βούργαρος όσο δικός μας τόσο και δικός τους είναι όχτρός. ε) να ιδρύσουμε άρβανίτικα τάγματα στο στρατό και να παίρνουνε ρόλα. ς) να οργανώσουμε τους Άρβανίτες που είναι κιάλας στην Έλλάδα για να πείσουνε τους άλλους ότι συμφέρει τ' άδέρφωμα με τη Ρωμοσύνη.

3) Το παιδί. Άφού δεν μπορούμε ν' αλλάξουμε τό αίμα του ή δοκιμάσουμε να το αλλάξουμε τη μόρφωση. Η καλητέρεψη δε θα είναι ριζική, μα πάντα θα βγει ώφέλεια σημαντική. Θ' άνοιχτή και θα προετοιμαστή έτσι ή δρόμος για τις θεμελιακές αλλαγές. Έδώ έχουμε να ζετάνουμε τ' ακόλουθα.

α) τό κορμί. Να γίνουμε τα παιδιά γερά κι ακούραστα. Να παίξουν άγρια παιχνίδια. Να μη φοβούνται τον ήλιο και τό νερό. Δυναμογονία.

β) τό χαρακτήρα. Να μην ξέρουνε φόβο, να μην ξέρουνε κατεργαριά, να είναι ίσοι, περήφανοι, άκατάδεχτοι, και πάνω άπ' όλα να είναι πάντα κύριοι του έαυτού τους. Να λένε να είναι Έλληνες και να μην ξενιτεύονται τυχοδιωχτικά. Να είναι άψηλόφρονες κ' ήρωικά κακοί. Να λυτρεύουνε τη θρησκεία της τιμής και της θέλησης. Θελογονία.

γ) τη μάθηση. Λιγοστή, γερή, τονωτική, καθήρια. Ότε ταπεινά πρακτική ούτε έβουλα ιδεολογική. Στην παιδεία μπορούμε ν' αρχίσουμε έμεση ενεργεία. Είναι τό πρώτο ταμπού της ψευτιάς που πρέπει να πέσει. Κι ή μεγάλος μας σκοπός θα είναι μια συστηματική γνωμογονία. Δεν έννοώ μ' αυτό πως πρέπει να παραγκωνίσουμε τα κεφάλια των παιδιών ξερή μάθηση. Η διδασκαλία είναι κακοπείραση σαν είναι μνημονική μόνο. Σκοπός της κύριας πρέπει να είναι να γίνονται στα παιδιά ψυχόρμητα κείνα που μαθαίνουνε. Μονάχα έτσι θα τους μείνουνε άχάλαστα κι άξιαστα για όλη τους τη ζωή.

Μα για αυτόνα τό σκοπό πριν από τους μαθητές θέμε τους δασκάλους. Πρώτη μας έννοια λοιπόν τώρα να μορφώσουμε τους δασκάλους. Η παιδαγωγία θα φανερωθή ήδηγήτρα μας μούσα.

Στην Έλλάδα μες δύσκολα φερόμενα να γίνε κατορθωτή τέτοια μεταλλαγή. Θαρρώ πως δικαιο έχουνε ίσοι περιμένουνε να δούνε την αναγέννηση του σκωλειού ν' αρχίσει στη σλαβωμένη Ρωμοσύνη. Έκει δεν τους δένουνε συντάγματα και βουλευτικές και θεσμοί αντίμαχοι.

δ) τη φιλοσοφική περιέργεια. Να μάθουνε τα παιδιά όχι μόνο να θυμούνται μα να παρατηρούνε μ' άκριβεια και να έχουνε την άξιοσύνη και την έρμη για να βρίσκουνε καινούρια πράγματα. Πρωτοτοπία και ζετολιζία ψυχοπλαστική.

4) Η γυναικία. Να ξεσκαλωθή. Να καταλάβη πως προορισμός της είναι ή έθνική άναθροφή ή ύγεια. Να ξεχάση τις νιστιμάδες του χαρμιού και τις ρεβαντίτικες ξενοατριές και να γίνη ή μάνα

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γελιστά). Παιδί... Πάντα παιδί... Ά λοξοδρόμησα κάπως από τό πρόγραμμά μου, μιλώντας στο λαό την παραμονή της έκλογής, δε θα με ποδίσσει τούτο να μη ζητήσω να εφαρμόσω τό πρόγραμμά μου τώρα που μπήκα στη Βουλή.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Έτσι θα μιλούσε κι ή κ. Καλόκαρδος. Μα θα σάς πω και γώ αν αρχίσετε να υποχωρείτε για να γίνετε βουλευτής, θα έξακολουθήσετε να υποχωρείτε κι άγριο στη Βουλή, για να γίνετε Υπουργός, θα μεταχειριστείτε την υποχώρηση και στο Υπουργείο για να γίνετε Πρωθυπουργός, και τότε θα περιμένετε να εφαρμόσετε τό πρόγραμμά σας, άμα γίνετε δικτάτορας, ή τουλάχιστο άμα ξαναποτύχετε σε μια δυό βουλευτικές έκλογές...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Νόστιμ' αυτά, μα δεν ταιριάζουν τα πολιτικά σε σένανε...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Να με συμπαθάτε. Σεις φταίτε και γι' αυτό. Για τα πολιτικά πεντάρα δε δίνω μπορεί μάλιστα και νάν τα σιχαίνουμαι. Μα σεις μεθάτε πως μπορούμε να κρίνουμε έναν άνθρωπο από την παραμικρότερη πράξη του. Και τό δικό σας τό φέριμο είναι δα πολύ χαρακτηριστικό και μπορεί να κρίνει κανείς μ' αυτό, έχι έναν άνθρωπο μα κι άλάκαιρη κοινωνία.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γλυκά). Άστρούλα μου...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (αδυστήρα). Μην κάνετε, κύριε, κατάχρηση της προσωπικής άντωνυμίας. Μπορεί να σάς χερσιμεί γι' άλλη, καλύτερη περίπτωση.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ά, τώρα αρχίζω να νιώθω... Φαίνεται, οι άνόητες κουδέτες που είπε κεινο τό βράδι μπροστά σου ή κ. Ροζάνη...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Με βρίζετε. Και δεν έχετε κανένα δικαίωμα να με βρίζετε. Κανένα.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (παροίοντας σιμά της. "Ημερα και στοχαστικά). Είσι για μένα...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ψυχρά). Έγώ για σάς; Και τί μπορώ έγώ ναμαι για σάς;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Κεινο που είσαι και που πάντα θα είσαι. Της ψυχής μου τό κεντριστήρι, της καρδιάς μου τό άπαλοάδεμα. Μη θαρρείς! Όσο κι ή μες χωρίζουν τα χρόνια κι όσο κι αν ή ζωή μας φαίνεται πως τραβάει σε δρόμους αντίθετους, ύπάρχει κάποιος λουλουδόστρωτο μονοπάτι που συναπαντιέται ή ζωή μου ή άνεμόδαρη με τη γαλανή ζωή σου και τό περνάνε άδερφωμένες τό μονοπάτι αυτό, άκουμπώντας ή μια ζωή στην άλλη. Κάπια πνευματική ένωση μες σφιχτόδεσε χωρίς νάν τό νιώσουμε και χωρίς νάν τό ζητήσουμε. Πές το και πνευματικό γά-

μο, ή θές.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (κοιτάζοντας τονε κιάματα). Δε μου λέτε, σάς παρακαλώ, επειδή συντρέχετε τον πατέρα μου κ' επειδή κρατάτε σε κάποια θέση τον παραλυμένο τον άδερφό μου, θαρρώ πως θα με κάμετε και μένα έρωμένη σας;

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (σοβαρά). Άστρούλα... Παιδί μου... Έσύ μιλάς έτσι;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ψυχρά). Βλέπετε, έγώ δεν έδωλα κάλη για βουλευτής για να μάθω να κρύβω την Άλήθεια... Κοιτάχτε κει πάνω τί γράφει: «Με την Άλήθεια—Για την Άλήθεια». Δεν τόσασα για νάν τό ξεσκίσετε μοναχός σας. Έξόν κι ή θέλατε νάν τάζισετε για νάν τάνοθετε πάντα, έτσι σαν τη φωνή της Συνείδησης.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (λυπημένα). Φαρμάκι σιάζουν τα λόγια σου.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Φαρμάκι, ναί. Ίσως γιατί και ή Άλήθεια δεν είναι ζαχαρωτό. Δε σάς τό κρύβω πως σάς μισώ. Και σάς μισώ γιατί σκοτώσατε κάτι μεγάλο και έερσ στην ψυχή μου, σκοτώσατε την πίστη. (Σωπαίνει για λίγο). Τί σάς χρωστούσα, πέστε μου, τί σάς χρωστούσα να πάρετε στα χέρια σας μια ψυχή, την ψυχή μου, άνωθη κι άπλαστη, να την πλά-

ή σοβαρή και χυμωγελούσα που μαθαίνει στα παιδιά της τη φιλοδοξία της ζωής.

5) Ο πολίτης. Όλοι μας να ενεργούμε στην πολιτική ζωή της Ρωμοσύνης. Να μην αφήνουμε τους δημαγωγούς να κυβερνούν τη χώρα. Να λέμε την αλήθεια στο λαό σά σ'αυτήν να την ακούη όχι πάντα γιατί είναι χυμωγός κι χυμωγός και δέ νοιάθει. Άμα δέν κάνει να την ακούη τότε χρέος μας να την ενεργούμε έμεις αδιαφορώντας για κάθε κίντυνο. Να μη μας έμποδίζυν οι θεομοί. Και να τ'ό ξέρουμε από τώρα πώς οι δημοκρατιστάδες θά γίνυνε μια μέρα πολιτικό κόμμα.

6) Ο σεβασμός τ'ω δυνατόν. Να πειθαρχούμε σ' αυτούς. Να γίνη η απαιτούμενη εργασία για να συνεννοηθύνε και να ένωθύνε οι δυνατοί. Έπάρχουν. Αυτοί πρέπει να μας κυβερνήσουν. Όποιοι κι αν είναι. Θά γίνυνε η άριστοκρατία της ξεδιχαλχτής δύναμης αφού αδύνατα πιά να έχουμε άριστοκρατία της φύτρας.

7) Η Έθνική Συνείδηση. Τ'ω χώρισμα της Ρωμοσύνης ή Έλλαδίτης κι ή ζωμερίτης είναι τεχνικό και προσωρινό. Αυτό καντεύουνε να τ'ό ξεχάσουνε κ' ή μέσα κι ή έξωτερικώς έλληνοσύς. Έμαστε φυλή, δέν έμαστε κράτος ακόμα κι ή θέλουμε αναγέννηση πρέπει να συνεργαστή πέρα και πέρα ή Ρωμοσύνη. Σέ μας τ'ω κοινωνικά ζητήματα έχουνται πολύ πιό ύστερα από τ'ω πολιτικά, δηλαδή τ'ω φυλετικά. Και τ'ω μεγάλο κακό είναι πώς ή Ρωμοίς μιτεί τ'ω Ρωμοί. Να μάθη πώς Ρωμοί; σήμερα θά π'ω συνεργάτης. Γι' αυτό είναι κάποιες ωφέλιμες ή έθνικές συφορές. Ξυπνούνε τόν πόνο κι ή πόνο, τόν έθνισμό. Έμεις έμαστε τ'ω παιδιά τ'ω 97.

Έδώ σταματώ. Δέν είπα τίποτε για τ'ω διοίκηση, τ'ω δικαιοσύνη, τ'ω γεωργία, τ'ω έμπόριο, τ'ω οικονομικά κι όλα τ' άλλα. Μ' αυτό όλα τους θά σιαχτούνε σά σιαχτούνε κ' οι άνθρωποι. Δέν είναι αίτια, είναι αποτελέσματα.

Αυτό μου τ'ω έβρο άπαντ'ε σέ διάφορα ρωτήματα που μου έκανε ή κ. Ζαβιτσιάνος «Στους Άριστοκράτες». Έχω διαβάσει τ'ω βιβλία του Γκρομπινό που αναφέρει και πολλές από τίς θεωρίες του τίς έχω παραδεχτή καθώς εύκολα φαίνεται από τ'ω πάρα πάνω. Τ'ω Chamberlain τ'ω βιβλίο δέν τ'ω είδα μ'ω συμπεραίνοντας από κείνχ που γράφει ή κ. Ζαβιτσιάνος συμφωνούμε στα κύρια σημεία, δηλαδή στην ύπεροχή της Άριανής φυλής — ή Γερμανικής αν αυτό είναι τ'ω όνομα που σήμερα προτιμ'ε ή έθνολογία —

κι στην χαλαστική επίδραση του σημιτισμού, δηλαδή κάθε φυλής που έχει μαύρο αίμα μέσα της. Ός τόσο μένουν ένα δυό πράματα που ρώτησε ή κ. Ζαβιτσιάνος και που θένε ξεχωριστή απάντηση.

α) Οι Κινεζοί, μ'ε λέει, αν και κίτρινοι — δηλαδή κατώτερη φυλή — έχουνε μεγάλο πολιτισμό. Δέν είναι λοιπόν κατώτεροι από τους Άριους και δέν είναι όρθα τ'ω συμπεράσματα της έθνολογίας πώς οι φυλές είναι ένισες.

Πριν απαντήσουμε χρέος μας να όρίσουμε πρώτα τί θά π'ω πολιτισμός. Θά έλεγα πώς με πολιτισμό έννοούμε τ'ω κοινωνική σύνεση μ'ε; φυλής ξαπλωτικής που έχει όργανισμό στέρεο μ'ε ζετυλιχτικό. Οι Κινεζοί έχουνε όργανισμό στέρεο, τόσο στέρεο μάλιστα που άποπετρολήκυνε. Ο πολιτισμός τους — και να μην ξεχνομε πώς ή πολιτισμός είναι έννοια συγκριτική — κρυσταλλώθηκε αιώνας τώρα κ' έμεινε φυλακισμένος μέσα τ'ω καθούκι του. Μήτε ξάπλωση, μήτε ζετυλιχία. Τ'ω μόνο τους πρόβλημα είναι πώς να μικροζύνε τ'ω κοπαδιαστά τους έλκτομύρια — μ' άλλα λόγια ταπεινή πολιτική οικονομία. Δέν άνεβχίνυν ούτε κατεβχίνυν. Τους κυβερνούνε τ'ω άσχευτα πατροπαράδοτα — τ'ω ζωϊκό σπρώξιμο που τους είχε δώσει μια φορά κ' έναν καιρό μια είσοδή τ'ων έσπρων. Η ζωντανούνη τους σταμάτησε. Ίσαμε δ'ω μόνο έφτανε ή φυλή τους. Και σ'ό ίδιο σημείο θά σταματήσει κι ή άριανός πολιτισμός αν ζακλουθήση ή φυλετικός ξεχωρισμός και άληθήση ή καθολικός μέσος όρος. Η έξίσωτη τότε θά είναι: Πολιτισμός = Οικονομολογία = άηδία.

β) Οι Άραβες είτανε ξαπλωτικοί μ'ε όχι στέρεο όργανωμένον. Άτομιστική φυλή. Δέν άφίανε τίποτε πίσω τους. Πέρασανε σ'αν τ'ω σιμόν. Ίσως στην άρχιτεχτονική να δείζυνε κάποια πρωτοτυπία. Μά κι αυτό δέν είναι βέβαιο. Είναι πιθανώτερο πώς τ'ω θέματα της άρχιτεχτονικής είναι παρμένα από τους Ρωμοίους και τους Πέρσους. Ο κ. Ζαβιτσιάνος τους μισοπροτιμ'ε τους Άραβες από τους Βυζαντινούς κι από τους Σλαβούς. Τ'ω Βυζαντιο είτανε κι αυτό σημιτισμένο και όμως ή άριανή του ύπεροχή τ'ω δυνάμωσε άκριτα για να ώφελήση σπουδαιότατα τόν ευρωπαϊκό πολιτισμό. Ζη και σήμερα ακόμα ή κληρονομιά του. Οι Σλαβοί πάλι — Γερμανική φυλή στην άρχη — δέν ξεχωρίζυνται από τ'ω μεγάλη Φεουδαλική κοινωνία που έκανε τ'ω δύναμη και τ'ω σκελετό του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Δέ μου φαίνεται οι άραβες — όσο μεγάλη κι ή στα-

θηκε ή δόξα τους — να ζυγίζυνε στην ιστορία όσο τ'ω Βυζαντιο κι ή Σλαβοί.

γ) Εήγησα πάρα πάνω γιατί ή λαός ζωχεριάζει τ'ω μεγαλόφρονη άριστοκρατία. Είναι ζήτημα μέσων όρων. Ο λαός δίνει τόν κατώτερο, ή άριστοκρατία τόν άνώτερο. Αν μπορούσαμε να καταστρέψουμε τ'ω μεγαλύτερο μέρος του λαού ή μέσος όρος θά είτανε πολύ ψηλότερα. Ούτε ή πόλεμος μπορεί πιά σήμερα να τ'ω καταφέρει παντοτες κ'ότ'ω. Κατάντησε κι αυτός φιλόφρονος και δέ σκοτώνει ούτε γέρους ούτε έρωστους ούτε γυναίκες. Άλλοτε ξεκαθόριζε άκριτά σκουπίδια.

Και να μην κάνουμε τ'ω λαθος να φανταζόμαστε τους άριστοκράτες σ'αν κ'ω σκπιο και κυριαρχμένοι και στενοκέφαλα έγωιστικό. Τέτοιοι φανερώνυνται σ'όν ξεπεσμό τους οι άριστοκράτες, άμα δηλαδή γαμίσουνε πρόστυχο αίμα. Ο άληθινός άριστοκράτης είναι κείνος που ζέσει τ'ω βίους της εύτύνης και θεωρεί χρέος του να πάρη άπάνω του τ'ω κυβένηση του λαού. Τ'ω τελευταίο τέτοιο παραδειγμα είτανε ή έγγλέζικη άριστοκρατία. Λίω είτανε γιατί κοντεύει πιά κι αυτή να σαπίση. Ός τόσο μ'ω έτυχε να ζήσω άκριτό καιρό με τους Έγγλέζους και π'ωτα θά θαμαζ'ω τ'ω άψηλόφρονο πείσμα τους. Δικαστάδες και στρατιωτικοί, μηχανικοί και κήθεροτες, όπου και να είναι — και σ'ά πιό κ'ωρίζυν μέρη — πάντα είναι ή θεληματική φυλή οι άρίντες, οι δουλευταδες, οι σοβαροί κ' οι γενναίοι. Κι όσο πιό ψηλά στείκουνε τόσο πιό μεγαλώνει ή ενεργητική τους όρμη. Ξέρω γυναίκες στρατηγών που σ'αν έγινε πόλεμος με κ'ω βουνησίες φυλές σ'ά έντινικα σύνορα — και δέν είτανε χαρτοπολεμος — παρακαλούσανε να σταλύνε τ'ω παιδιά τους να πολεμήσουν. Είναι πιά ψυχόρμητο μέσα τους ή περιήρανεια του πολεμιστή. Τ'ω χρέος κι ή κίντυνος είναι γι' αυτούς χαρά και τιμή. Ξέρουνε πώς σ'αν άνώτεροι δικός τους είναι κι ή άνώτερος κίντυνος κ' ή άνώτερη δόξα.

Είναι τάχατες άνάγκη να π'ω πώς σ'ά 97 δέν άκουσα ούτε γι'α μια ρωμική μ'ετέρα πώς παρακαλέσε να σταλύνε παιδιά της να πολεμήσουνε τόν Τούρκο;

Ο κ. Ζαβιτσιάνος μ'ε έφορίζει να φοβόμαστε κάθε «τεχνητή άτμοσφαιρα» και θέλει ν' ανυψώσουμε τ'ω λαό για να γίνη βαση στα μελλούμενα. Μά για ν' ανυψώσουμε τ'ω λαό πρέπει πρώτα να ξαρκνίσουμε ένα μέρος του — τ'ω πιό σκπιο — και να τ'ω

οατε όπως σ'ας άρσσε, να τ'ω πλάσετε μεγάλη και φωτερή, να τ'ω άνεθάσετε ακόμα και σ'ά ούράνια, και έπειτα σέ μια μαύρη στιγμή, να τ'ω γκρεμίσετε με μια σπρωξιά θηριώδικη σ'ά τάρταρα; Τι σ'ας χρωστούσα; (Κάνει κάλιο κίνημα να κρατήσει τ'ω δάκρια που της έρχυνται σ'ά μάτια.)

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ήμερα). Δέν έχεις δικιο. Άς είναι. Θάν τ'ω δεις και μοναχή σου πώς δέν έχεις δικιο. Ότα σου περάσουν τα νεύρα σου και συλλογιστείς ήσυχώτερα θά δεις πώς με άδικεις και πώς δέν ύπάρχει λόγος να σταναχωριέσαι...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (γελώντας νευρικά). Ότα μου περάσουν τ'ω νεύρα μου!... (Σωπαίνυνε για κάμπωση όρα. Η Άστρούλα έχει τραβηχτεί μπροστά σ'ή σκηνή. Ο Στρωτός άνάβει πούρο και κ'άθετα σκεφτικός σέ πολτρόνα. Σέ λίγο ή Άστρούλα παγαίνει βιαστικά κατά τ'ω πλαγιανή πόρτα και φωνάζει δυνατά). Πατέρα!... Αί, πατέρα!... Έλάτε πιά!

Ο ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ (από μέσα). Μά τώρα σηκωθήκαμε από τ'ω τραπέζι κ' έρχόμαστε!...

(Σέ λίγο μπαίνει ή ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ κ' ή ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ).

Ο ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ (μπαίνοντας). Και γ'ω θαρρώσα πώς θάτανε φερμένος κι ή κ. Καλόκαρδος...

Η ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ. Μ'ε άργησαν...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Σ'ας δέκα είτανε ναρθύνε. (Βγάζει τ'ω ρολόγι του). Δέκα ή ώρα. Να δείτε που θά χτυπήσει κ' ή πόρτα.

Ο ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ. Ο κ. Καλόκαρδος είναι Έγγλέζος σ'ά ραντεβ'ο του. (Λικνύεται χτύπημα της πόρτας). Αδ'οί θ'άναι. Δέν τ'ελεγα; Πάμε, γυναίκα, να τ'ω υποδεχτούμε. Έλα και σ'ό, Άστρούλα.....

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Δέν μπορώ. Άμέτε σεις...

Η ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ (παίρνοντας τ'ω λάμπα από τ'ω τραπέζι). Να μ'ε συμπαθήτε μια στιγμή, κ. Δέμο, που σ'ας άφίνουμε σ'ά σκοτεινά...

(Βγαίνυν).

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (πάει και κ'άθετα σ'α τ'ω τραπέζι, έχοντας γυρισμένη τ'ω ράχη της προς τ'ω μεσιανή πόρτα. Σ'αν από μέσα της). Ότα μου περάσουν τ'ω νεύρα μου!...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (σ'αν από μέσα του κι αϊτός). Με χτυπάει ή Άστρούλα, τ'ω έργο μου... Είναι φοβερό να χτυπιέται κανείς από τ'ω ίδιο μου τ'ω έργο...

(Μπαίνυν ή ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ, ή ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ, ή ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ και ή ΡΩΞΑΝΗ, κουβεντάζοντας μεγαλόφωνα και γελώντας).

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Καλησπέρα, Δέμο. (Ο

Στρωτός σηκώνεται και τ'ω σ'αγγει τ'ω χέρι).

Η ΡΩΞΑΝΗ. Κύριε Στρωτέ...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ψυχρά). Καλησπέρα σ'ας.

Η ΡΩΞΑΝΗ (παγαίνοντας προς τ'ω Άστρούλα, που δέν έχει κωνηθεί από τ'ω θέση της). Από κείνο τ'ω βράδι δέν ξαναφανήκανε σ'αί μου...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ψυχρά). Όχι. Δέν ξαναφανήκα.

Η ΡΩΞΑΝΗ (απορώνας). Μά τί έχεις απόψε; Δέν είσαι καλά;

Ο ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ (άκούοντας τ'ω λόγια της Ρωξάνης). Ναι. Από νωρίς δέν είτ'ω και τόσο καλά.

Η ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ (παγαίνοντας σ'α τ'ω Ρωξάνη και μιλώντας της ταπεινά, σ' αϊτή). Ξέρεις, κυρία Ρωξάνη, φταίνε κι αυτές οι άναίμακτισμένες ή άλωσιδες...

Η ΡΩΞΑΝΗ (σ'α κι αϊτή και με άπορία). Οι άλωσιδες;

Η ΣΤΡΑΤΙΑΙΝΑ (τ'ω ίδιο). Ναι, παιδί μου, οι άλωσιδες... Άσ' τα να χαθούν!... Την τραβάει παύμερα και κωνφοκωνβεντιάζυν. Η Στρατιάδαινα δείχνει φόβο στην κωνβέντα της ή Ρωξάνη άπορία. Ο Στρωτός προσφέρνει πούρο σ'όν Καλόκαρδο και ξαπλώνυνται σ'όν καναπέ κωνβεντιάζοντας κι αϊτοί).

Ο ΣΤΡΑΤΙΑΗΣ (ζυγώνοντας τ'ω Άστρούλα. Σι-

δώσουμε αυτό που διψά - τυράννους, μα τυράννους τιτανομάχους. Δηλαδή ο λαός είναι και θά είναι πάντα όργανο. Κείνο που θέμε είναι η δύναμη που θά κουνήσει το λαό. Ένα κράτος από ανθρώπους έσους αδύνατο να κουνηθή. Θά μείνη άνοργάνωτη σκόνη, έκαρπο άνθρωπομάζωμα. Η ρωμιούση από αυτό περίπου παθίνεται σήμερα. Ο κ. Σκληρός μας λέει: βγάλετε την πλουτοκρατία, δηλαδή τη βουλευτοκρατία. Καλά να τους πετάξουμε τους άγάδες. Αμέσως όμως θά πρέπει να βάλουμε στη θέση τους άλλους κυβερνήτες. Λοιπόν αυτούς θέμε τους διοργανωτές. Αυτούς να βρούμε. Εμείς δε θά τους φρειάσουμε. Μά πρέπει να τους εύκολύνουμε τη δουλειά τοιμαζόντας τις έχούμενες γενεές με τις νέες ιδέες και βάζοντας μέσα τους τα ψυχόρμητα που θά τις κάνουν να πειθαρχήσουν στους δυνατούς. Πολλοί θά φωνάζουνε -σκληριά. Και γώ θ' απαντήσω: Τί σκληριές; και τί λευτεριές; Έχουμε μπροστά μας ένα σκοπό. Το τί θά μας κοστίζει για να νικήσουμε ούτε ζηγίζει ούτε σημαίνει. Ας χαθούνε όλες οι δημοκρατικές λευτεριές σαν είναι ανάγκη. Αυτά θά τ' αποφασίση ο πολιτικός. Κι ο μεγαλόπνοος δε στενοχωριέται με συστήματα.

Μας λένε πως δεν πρέπει να κοιταζουμε πίσω παρά μπροστά. Μας θυμίζουμε και το Νίτσε, όσο κι ε μ' άρεση ή άψηλοπτερούγη στρανέσσα του Νίτσε σ' αυτό πάνω διαφωνώ. Δέ λέω πως ο κόσμος δεν πρέπει ν' αλλάζη. Αλλάζει και παραλλάζει κι ούτε στο χέρι μας είναι να τ' αλλάζουμε αυτό. Μά έχω κάποια ύποψις πως αυτές οι φωνές για την πρόοδο και την επιστήμη που θά ξαναβαφτίση την ανθρωπότητα, δεν είναι τίποτε άλλο παρά οι φωνές του σκλάβου και της μικρολογίας που θένε να λευτερωθούνε από τους νόμους της άριστοκρατίαςσας δύναμης. Έρχεται κι αυτό από τον ζεπασμό του μεσου όρου. Τα παλιά όλα δεν είναι καλά. Μερικά δε φελανε σήμερα. Και γι' αυτό κάποτε λέμε σκοτώσετε τους ψόφιους προγόνους. Τα πετούμε. Μά μερικές πάλι κληρονομίες μένουν αιώνιες κι αυτές πρέπει να τις σεβόμαστε. Τα έννια δέκατά της ζωής μας είναι ψυχόρμητα, δηλαδή κληρονομημένες δριμές των πεθμένων. Τις περισσότερες πράξεις μας δεν τις αποφασίζουμε μεις μα οι προπατόροι μας. Ούτε είναι πράμα γύρω μας που να μη χρειάστηκε δλάκερη την ανθρωπινή την ιστορία για να γίνη. Και τα παραμικρά ακόμα. Τί θένε λοιπόν αυτές οι φωνές που μας λένε να ξεχνούμε. Θένε ν' άπαρνηθούμε τον έαυτό

μας; Ας μη μας σκοτίζουμε με τέτοιες ασυλλογισιές. Κι αντί να ξεχνούμε και ν' άποκηρύτουμε τη μεγάλη παράδοση καλύτερα και πιό φρόνιμο θά εΐτανε να μαθαίνουμε τη θρησκεία της. Λαοί κατώτεροι από μας ξέρουνε ακόμα την αξία της παράδοσης καθώς την ξέραν κ' οι άρχαιοι. Ο Σιντοισμός στην Γιαπωνία βασίζεται στη λατρεία των προγόνων -πεινητικά λογική ληστρεία έχι πρόληψη ταπεινωτική.

Και το μεγάλο μάθημα που μας φωνάζουνε οι πρόγονοι από τα καταβαθα της ζωής δεν είναι - Λατρεύετε τους τύπους και τα λόγια και τις θεωρίες, μα - Λατρεύετε τη δύναμη. Γίνετε ΔΥΝΑΤΟΙ.

Karachi 25 12.07. ΕΡΜΟΝΑΣ

ΣΕ ΠΡΟΓΟΝΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Πρόγονε άνώνυμε, άγνωστε έβεργέτη, κατακτητή, έπιστήμονα, τεχνίτη, Φειδία έγω σε λέω και Σταγειρίτη, σε λέω Μεχμέτη. Πρόγονε άσούγκριτε, έξοχε έβεργέτη, ο νοΐς σου (δπως το Δεξικό πιστώνει) Φιδε και τρύπιο βρήκε μακαρόνι, βρήκε σπαγγέτι. Μάγερα άτέριαστε, άφτιαστε έφεβρότη, δική σου τέχνη των Ρωμιών και τ' άλλο θάπλασε θάμα, το κλεινό μεγάλο παχόν ρουσφέτι.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΠΑΛΙΑ ΣΕΡΤΑΡΙΑ

Τ' ΑΝΤΡΟΚΟΡΙΤΣΟ

Άνοικονόμητο κορίτσι ή Κατινώ. Έσυχία δεν έβρισκε το Σκολειώ άμα έμπαινε, στεγνή στεγνή πάντα, ησυχία δεν είχε το χωριώ άμα σκολιάζε. Όντας όργανή κι από κύρη κι από μάννα, είχε την έννοια της κάποια θειά. Ας την ποΐμε θειά, άφοΐ κ' έκελήνη έτσι την έλεγε. Εΐτανε δεύτερη ή τρίτη της άξαδέρης.

Ψυχή δεν τολμώσε να της έναρτωθή. Άν την έπιανε κ' ή θειά ή κυριά γεϊτόμισσα άπάνω σε σκανταλιά και ζητούσε να την παιδέψη, ένα τοιχιτό, και τις άποχώλανε. Δεν έσωνε το τοιχιτό; Ξεχύμισε καταπάνω τους με τα ρύχια σά γάτα. Λογαριασμό μαζι της δεν έβρισκες.

Και δεν εΐτανε να πής και μικρή. Έσως ή μεγαλύτερη του σκολειώ. Έστρελλομένο κεφάλι όμως, πάντα στην κάτω κίττω τάξη έμνησκε. Ός τόσο στην άταξία πρώτη πάντα. Άταξία όχι μονάχι στα φροσίματα, μα σε όλα της. Τα μαύρα και τα γυαλιστερά της μαλλιά, πάντα μισοξέπλεγα, πάντα με χωρίστρα που κατέβαινε σαν ποτάμι, μα από δω μα από κει, και χυνότανε μέσα στο λοκαμμένο της μέτωπο.

Άν έτύχαινε σε χέρια που νοικοκυρεμένα από της θειάς, έσως θά φαινότανε πιο σγυρισμένη. Έσως και πιο όμορφη, γιατί δεν της έλειπαν οι χάρες, κι ως εΐταν τα χείλη της χοντρολά, κ' ή ματιά της σαν άγοριώ.

Όταν έλειπε κι από σπίτι κι από σκολειώ, δύσκολο δεν εΐτανε να τη βρής. Η σε' άντικρινό βουνωράκι, και παρ άβγινε στο λιθάρι με τους κολλέγηδες της, ή στο περιούμι, τότε να περπατή γυμνοπόδαρη άπάνω στα πιγιδιάδικα κόμματα, τότε να το ρίχνη και στο κολέμπι, άμα τέχαινε μοναξιά.

Μα και δέντρα σκαρφάλονε κάπτετε, τέλος και στον πετροπόλεμο πήγε μα φορά που πούστηχαν οι δινό ένορίες.

Σα γύρισε τα δεκαπέντε, κι άρχισε να φωντάοη το λιγερό της κορμί, εΐταν της θειάς της οι γεϊτόμισσες πως καιρός της πιά να τη συμμαζέψη, μίρ τέχη και πάθη τίπους το κορίτσι, και βγάλη όνομα και το χωριώ, που δόξα τ'όχι ή θεός, δεν έγινε τίποτις άπρεπο ως την όρου.

Δεν της κατοήσθε της Κιατωίς αΐτό. Να γλυτώση από σκολειώ, και να κινή τα δικά της.

Την έβαζε ή θειά στη δουλειά, που δεν τάχανε και πολλά για να καθούνται, αΐτη όμως έλεγε, - Όχι - κάτσε έσθ στάδράχι, στη όγκα, στον άγορλειώ, ό.τι περιδρομος είναι κ' έρω πάω στα ξέλια, αν εΐτανε για ξέλια, στο γερό αν εΐτανε για γερό. Τι να κινή ή θειά, την άφινε. Τις έκανε λοιπόν ή Κατινώ όλες αυτές τις δουλιές, γοργοπειτώντας πάντα και τραγονδώντας, μόνο και μόνο για να βρισκεται όξω. Άν έσπιανε ή λαγύρι κυριά φορά, ως τολμώσε ή θειά να της μιλήση, που μα φορά ή μικρή την έδειρε κιάλας. Τις καλύτερες φορές ως τόσο έσωνε ή γλωσσίσσα της, που την έτρομε ή δόλια ή θειά.

Εΐτανε Φόδα. Με χέρια μαργωμένα, με μύτες κόκκινες από το κρύο, κατέβαινε ο κόσμος στο πετά-

γανά και σταναχωρεμένα). Παιδί μου, τί έχεις απόψε; Πώς φέρνεσαι έτσι βαρετά στους μουσαφιρέους μας;

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ (πυάνοντάς του το χέρι άποφασιστικά). Πατέρα, νάν τους διώξεις αυτούς τους άθρώπους....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ (τρομασμένα). Παιδί μου....

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Ά μ' αγαπάς, πατέρα, νάν τους διώξεις.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ (στον ίδιο τόνο). Ποιός να διώξω; Τόν κ. Καλόκαρδο και την κυρία του;

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Ναι. Και τόν κ. Στρωτό μαζι....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Ά!

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Ναι, πατέρα! Νάν τους διώξεις γιατί θάν τους διώξω έγω....Δεν ντράπηκε να κουδάλήσει σ' ένα τίμιο σπίτι την έρωμένη του....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Παιδί μου, αγαπή μου, τί είν' αυτά που λές; Να διώξω το Στρωτό; τόν προστάτη μας; το σωτήρα μας;

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Νάν τους διώξεις, πατέρα. Πρέπει να φύγει ή ψευτιά από το σπίτι μας. Να καθαριστεί το σπίτι μας, ν' άεριστεί. Να μπει πιά καθαρός άέρας στο σπίτι μας, στην ψυχή μας—της Άληθείας ο άέρας....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Σκέψου, παιδί μου. Διώχοντας το Άήμο από το σπίτι μας, κ' έτσι μάλιστα δίχως άφορμή, είναι το ίδιο σά να διώχνω το ψωμί μας....

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Πατέρα, νάν τους διώξεις. Το ψωμί μας θά δουλέψω έγω και θάν το βγάλω. Θάρχηνήσω να παραδίνω πιάνο, ζουγραφική, γαλλικά. Και δούλα θά μπό ακόμα για να βγάλω το ψωμί μας. Μά νάν τους διώξεις, πατέρα. Θέλω να δουλέψω, πατέρα, για να πάψουμε πιά να χουμε προστάτες και σωτήρες....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Λυπήσου με, παιδί μου, σύχασε.

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ (δείχνοντας προς ήποχωρεί). Καλά, πατέρα....Όπως αγαπάς.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ (γυλιημεμένος και παγίνοντας προς το μέρος του Καλόκαρδου και του Στρωτού). Αΐ, πως πάει ή συζήτηση; Τό σηματίσαμε το Υπουργείο ή ακόμα;

Η ΡΩΞΑΝΗ (στη Στροτίδαινα). Ένοια σου, κυρά Στρατίδαινα, κι όλα θά γιατρευτούνε. Μη φοβάσαι. Έγω την παίρνω πάνου μου τη δουλιά και θάν το δεΐς....

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ (σηκώνεται). Θά μας δώσουν την άδεια οι κυρίες. Άνοιξαμε κάποια σοβαρή και κα-

τεπείγουσα κουβέντα με το Άήμο κι ανάγκη να την τελειώσουμε. Για να μη σάς άνησυχούμε, τραδιόμαστε για λίγο στην πλαϊνή την κάμαρα και πέστε τα σεΐς....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Ναι, στην κάμαρα της Άστρούλας.

Η ΑΣΤΡΟΓΛΑ. Όχι, πατέρα. Είναι άσυγγύριστη.

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Τότε στη δική μας....

Η ΡΩΞΑΝΗ (κλείνοντας το μάτι στη Στρατίδαινα). Έχει μπόρουνε να πάρουν και τόν καφέ τους οι κυρίες....

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ (χαμογελώντας). Καλά το σκεφτήκατε. Πάω κιάλας νάν τους τόν έτοιμάσω... (Φεύγει).

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ (γελιστά). Είναι ανάγκη να λάβω και γώ μέρος στο Υπουργικό συμβούλιο;

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ. Εΐσαι άπαραίτητος....Ρωξάνη μου, κράτησε λίγο έσθ συντροφιά της Άστρούλας....Δέ θάρχησουμε.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Τη δουλιά σας έσεις. Με τη συντροφιά της Άστρούλας μου δε με κάφτε. Έσο κι έν άργήσετε.

(Ο ΣΤΡΩΤΟΣ, ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ κι ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ φεύγουν από την πλαγινη πόρτα. Η Α-

μι, οι πομπάδες κ' οι φοιτάδες ομπρός, για ν' αγιάσουν τα νερά, να ρίξουνε και το Σταυρό. Τόν ξριξαν το Σταυρό σαν ήρθε ή ώρα τον. Είτανε να βουτήξη ξένος ναύτης αυτή τη χρονιά και να τότε βγάλη. Στέκονταν από τον αντικρινό τον δχτο και πρόσμενε. "Αμα είδε το Σταυρό κ' έπεφτε, πήδηξε ο ναύτης μες στο ποτάμι. Πρι να ζυγώση ύμως, άλλο κορμί ξεχνιμύει από την αποδώθε μεριά κατά το μέρος ποδύσε ο Σταυρός. Και πρι να προφτάξη ο ξένος, έβγαυε ή Κατινιά με βρεμένα φουστάνια, με νερά σταζούμενα από τις πλεξούδες της, και στο χέρι της ο Σταυρός. Φωνάζανε, τσιρίζανε, τι να κάμουμε! Μόνο πού την άρπαξε από το χέρι ο Έπιτροπος της Έκκλησιώς και της πάτησε μιά ραβδιά. Τη βάλανε κ' έτρεξε ίσια σπίτι της νάλλάξη, πριχού να σκυλοπουντιάση.

Πήγε σπίτι, άλλαξε, της έψησε ή θειά της αλισσαριά, ήρθαν οι γετόνισσες κατόπι να τη δούνε και να σταυροκοπηθούνε πού κατάντησε ως εκεί τάντροκόριτσο, και πιά πώς μόνο πού δεν έβγαλε ούρά τέτοιος δαίμονας. Αιτή ύμως, άλλαγμένη τώρα και ζεσταμένη, μήτε γύρισε να τις άκούση, μόνη μιά και δυό και ξαναβγαίνει, και παίρνει το δρόμο του λιμανιού.

Πήρε το δρόμο του λιμανιού, κι ύμως δεν κατέβηκε στο λιμάνι. Είπε κάποιος πώς τράβηξε κατά την άσρογαλιά, λίγο παραόξω. "Αλήθει, φέματα, δεν ξαναφάνηκε ή Κατινιά σής θειάς της εκείνη τη μέρα. Μήτε την άλλη μέρα δεν ξαναφάνηκε, μήτε την άλλη. Βάλανε και μνήσανε σιάλλα χοριά, έγραψαν του Δεσπότη να ξετάση να μάθη, μήτε φάνηκε μήτ' άκούστηκε τ' άντροκόριτσο. Κ' είχε πιά να κάρη ή άπαρηγόρητη ή θειά με τις γετόνισσες, πού την άποτρέλαναν εκείνη τη μέρα μαλλώνοντάς τηνα.

— Κατέβηκα ως τη Λέρο, μούλεγε τις προάλλες ο Καπετάνιος ο Καραγιώργος, να φωνιάσω σφουγγάρια. Και τί θαρρείς; "Ο,τι έβγαυα από την Έκκλησιό, Φώτα μέρα, να πάω κατά τη Σκία να δέσω άλλο ένα παλαμάρι, πού παραφουσοῦσε, περυνάτας από παράμερη γειτοιά, — ποιόνα να δώ σ' ένα κατώφι; Τ' άντροκόριτσο μας ή Κατινιά, και βάζανε ένα μωρό, θρεφτάρι μονάχο! Κοιτώντας το με μάτια δόλογικά και με χαμόγελο πού δεν το γνώριζαν τα χείλη της τότες πού σκυλολογούσε μες στο χω-

ριό μας, του φώναζε σαν τρελλή.

— Φωτάκη μου, Φωτάκη μου! Και πού να ταξιδεύη ο Κύριος σου τώρα, και πού να νερά να βουτήγη για να βγάλη το Σταυρό, πού μιά και μονάχη φορά δεν τον πρόφτυξε!

ΑΡΙΨΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΑΙΙΟ ΟΣΑ ΒΛΕΠΩ

Μια κ' είδαν πώς τ'άφερναν σκούρα από ψιλά τέσσερεις πέντε ψευτολόγοι Ρωμιοί, είπαν με το νού τους. "Ο άνθρωπος δεν πρέπει να υποφέρει τεμπέλης, ζετεμπέλης πρέπει να καλοπερνά. Μά για να κλοπερνά χρειάζονται παράδες. "Ε εδώ λοιπόν είναι το μυστικό τής ζωής.

Και σαν έξυπνοι πού είντουσαν πήραν πέντε δέκα συστατικά, μ' άλλους λόγους το πινακι, και βγήκαν να φερουν γύρα στους δ'ω άμογενείς. "Ορίστε παραδειγμα πατριωτισμού, όρίστε γόητρο φιλοσόφου! Κ' ύστερα, λέει, θα πάρουμε, και τη Μακεδονία, θα πιούμε καφέ και στην Πόλη. "Αλλοίμονό μας, τέτοιους κκμποσους νάχη ακόμα το Ρωμαίικο και το πρόκοψε.

"Ε, σεις, κύρ ψευτολόγοι, μπορείτε να μου πήτε τί καλό είδε και τί θά έδη το "Εθνος από τα έργα σας; Είστε ποιητάδες, είστε φιλόσοφοι, και γράφετε; πάλι κλα, α δεν το επιτρέπουν τα οικονομικά σας, δεν είναι θορρω ντροπή να εργαστήτε και σεις, όπως κι όλος ο κόσμος, και σαν πιάστε παράδες να τα εκδώσετε για να φωτιστή κι ο κοσμάκης.

Αυτό κάνει καθένας πού πονάει: την πατρίδα του, κι όχι επειδή και κόφτει λίγο περισσότερο ή γνώμη του, να το ρίχνη στο τεμπελιάκι; να γίνεται διακονιάρης και να επιμένη καλά και σώνει να τον ζούν οι πατριώτες του, και πρό πάντω. για μές τους "Ελληνες, να τον συντηρή ή "Ελληνισμός. Την "Ελλάδα δεν την σώζουν τα βιβλία. Η "Ελλάδα έχει ανάγκη από στρατιώτες, την "Ελλάδα θα τη μεγαλώση το σπαθί.

Μά για ναχη στρατιώτες πρέπει και τα οικονομικά της ν' άνθουν. Και για ν' άνθίσουν τα οικονομικά της πρέπει τα παιδιά της να μάθουν να εργάζονται με το τσαπί, τη βελόνα, το σφυρί, το τσαγκαροσούλι; κι όχι με την πένα τής τεμπελιάς και του ραγατιού. Η ραχατλίδικη πένα έβγαλε τα μάτια τής "Ελλάδας μας, ή ραχατλίδικη πένα κιντουεύει και να την πεθάνη.

Μπορείτε πολύ καλά, να μελετάτε: έχετε το δικαίωμα να σκέπτεστε: έχετε καθήκον κ' υποχρέωση να μεταδίδετε στο "Εθνος το ό,τι κρίνετε σωτό και εθνοσωτήριο είτε γράφοντας, είτε μιλώντας: μά δωρεάν φίλοι μου, δωρεάν κι όχι κάμνοντάς το έπαγγελμα για να ζήτε. Τα χρήματα πού εισπράξατε

ήμπορούσαν να διατεθούν για τη φτωχολογία, τους πρόσφυγες, τους άνικανους, για τα κοινά συστήματα. για το στρατό μας, κι όχι για την τσέπη σας, μεγάλιο μου σεις πατριώτες.

Μά να πούμε και την αλήθεια, δεν είναι κι όλο το φταξίμο δικό σας; Ηδ έννοχοι είναι κείνοι πού χάσκουν στα μωρολογήματα σας, κείνοι πού σας γεμίζουν τις τσέπες παραδες, κι έτσι ενώ από τη μιά μεριά νομίζουν πως κάτι προσφέρουν στο "Εθνος, από την άλλη δίνουν το κακό παραδειγμα, το δηλητηριάζουν, τ'άχαντακούν.

Γέμισε ή "Ελλάδα από λόγιους: χιλιάδες ψευτοποιητάδες, χιλιάδες ψευτοφιλόσοφοι, χιλιάδες ψευτοεπιστήμονες, χιλιάδες παρασιτα, και σοβκρή δουλειά καθόλου. Κι έτσι, ενώ όλα τα έθνη εργάζονται γύρω μας, δυναμώνονται οικονομικώς, παρασκευάζονται στρατιωτικώς κ' είναι έτοιμοι όταν έρθη ή κατάλληλη στιγμή να ξεχειλίσουν σαν άλλοι ποταμοί και να μές καταπνίσουν, έμεις άναπαύμαστε στις σοφίες μας, ξεσκονίζουμε τα κιοιτάκια μας κι επικαλούμεθα τις σοφίες των προγόνων! Γειά σου Ρωμαίικο!

Guergueh 4] 4 1907

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΕΛ

ΑΣΤΡΟΥΔΑ

«...Το παιδί αυτό είδε το φως και ξεκόλλησε από τη σιοιταδερή την Ηρόληψη».

Λεβεντινά, πού έβύζαζες το "Ακριτικό το γάλα και θέρεινέ σου ή ψηχή κι άντρείνέ σου ή νύθη και φφαίνεις στο χορσαγαλιό δνείρατα μεγάλα, πρώτη στο έργο το βαρό και σιδνερο έδω πρώτη.

"As αλήθεινέ σου τ'άνειρο, Λεβεντινά, και ής τρέξει αλήθειας γάλα κι άντρείς απ' τα πλατιά σου στήθια τη γις αυτή την ήβροχη και άνόρωτη να βρέξει για να φντρώσει μιάν αήγη ή λεβεντινά κ' ή "Αλήθεια.

Λευκάδα

ΑΙΚΑΙΟΣ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Στο φετεινό Ημερολόγιο του Παντελίδη, πού βγαίνει στη Σμύρνη, ο κ. Έμμανουηλίδης δικηγόρος από τους πρώτους εκεί πέρα, είτε τη γνώμη του ο άθρωπος για το γλωσσικό ζήτημα. Κ' ή γνώμη του πού δεν είτανε σύμφωνη, με τις γνωστές άρχές πού φρόντισε τόσα χρόνια τώρα να πείρη στο "Εθνος ή Δεσκαλική σοφία, χόλιασε τη φημερίδα α'Αμαλ-

ΣΤΡΟΥΔΑ, δεξιά στη σκηνή, άκονομιότητας στον τοίχο το κεφάλι της, σκεπτικιά και μελοχολική, δείχνει οά να μην άκουσε λέξη από την κοινβέντα. Η ΡΩΞΑΝΗ λαγοπατώντας πάει και της γαργαλίζει με το μικρό της δάχτυλο τ' αυτί. Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ ξασιιάζεται).

Η ΡΩΞΑΝΗ (γελαστά). Οι άλυσιδες!... "Όλο μ' αυτές τις άλυσιδες τυραννίσαι...

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (ψυχρά). Ναι. Οι άλυσιδες.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Μαργιέλα!...Κανένα κινούριο ρομαντζάκι;

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ. "Όχι. Κάπια αλήθεια τραγική.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Οι άλυσιδες;

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (νευρικά). Μάλιστα. Οι άλυσιδες της Ηρόληψης, οι βαριές οι άλυσιδες πού σφιχτοδένουν κάθε κίνημα λεύτερο στην ψυχή μας.....Τής σπλαχιάς οι άλυσιδες πού κρατάνε σπλαχωμένη την ψυχή μας....Οι άλυσιδες, οι άτιμες οι άλυσιδες, πού τις κρατάτε σεις στα χέρια σας, και σφιχτοδέσατε μιάν αλήθεια και την κυλάτε τώρα στο βούρκο της ψευτιάς....

Η ΡΩΞΑΝΗ (άρχίζοντας ναν τα χάνει). Οι άλυσιδες...Οι άλυσιδες...Δε σε νιώθω, δεν μπορώ να σε νιώσω...

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ. Δε με νιώθετε... "Αν είτανε δω ο κ. Στρωτός θα μ' ένιωθε και θα σας βοηθούσε και σας να με νιώσετε....

Η ΡΩΞΑΝΗ. "Ο κ. Στρωτός;..... "Α, καλά. Σά ναρχίζω να σε νιώθω και γώ...

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ. "Ο κ. Στρωτός. Μάλιστα. Το λιοντάρι πού το άλυσοδέσατε, πού το κόψατε τη χήτη του... "Ο κ. Στρωτός... "Ο έρωμένος σας...

Η ΡΩΞΑΝΗ (άνομένο). Ναι, αφού το θέλεις. "Ο έρωμένος μου! Γιατί;..... Μήπως τον άρεγούσυνα ή άφεντιά σου για έρωμένο σου;

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (ήσυχα). Τόν αγαπούσα. Είναι αλήθεια πώς τον αγαπούσα....

Η ΡΩΞΑΝΗ. Χά χά χά! "Όσοι τον αγαπούσες!... "Έτσι λοιπό... Μολόγα το!...Τόν αγαπούσες!... Και θα τον αγαπάς ακόμα...

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ. "Όχι. Δεν τον αγαπώ πιά. Δεν μπορώ να τον αγαπώ.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Τό καταλαβαίνω. Γιατί αγαπάει: έμένα...Τι να γίνει! Οι άλυσιδες πού λές, φαίνεται, θ'άνα από τραντάφυλλα...

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (ήσυχα). Δεν τον τραβήξανε οι τρανταφυλλένες άλυσιδες. Τόν τραβήξανε οι άλλες άλυσιδες, οι βαριές και σκουριασμένες, οι άλυσι-

δες της Ηρόληψης. Δεν τονε συγκίνησε ή άγάπη σας. Τονε συγκίνησε ή λογική της ρουτίνας πού μεταχειρικτήκατε με τόση μαστοριά για να τον τραβήξετε από τον ίσιο το δρόμο. Η ρουτίνα τονε συγκίνησε κι όχι ή άγάπη....

Η ΡΩΞΑΝΗ. Χά χά χά! "Όρα δεν έχει ή ζούλια σου...Σε παραφέρνει και δεν ξέρεις τί λές...Νόστιμ' είσαι.

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (στον ίδιο τόνο). Μη φοβάστε και δέκα ακόμα σαν και λόγου σας ναγαπούσε δε θα ζούλευα. Γιατί έσείς αγαπούσατε το κορμί και γώ την ψυχή, το χαρακτήρα του. "Αγαπούσε κείνο το κάτι το δλωσοδίλου πνευματικό πού όνομα δεν έχει και πού έσείς δεν το βλέπετε. Κ' έπαψα να τον αγαπώ, όχι γιατί σκοτιζόμουνα πού αγαπούσα έσας, αλλά γιατί έπαψε ναγαπάει τον έαυτό του, έπαψε ναν τονε σέβεται...Βλέπετε λοιπόν, πώς δεν αγαπούσαμε το ίδιο πράμα, πώς είναι αδύνατο ναγαπούμε μες οι δυο το ίδιο πράμα, όποτε και ή ζούλια άδύνατη....

Η ΡΩΞΑΝΗ. Χά χά χά! Αισθηματολογίες συνειθισμένες σ' όλες τις αναμικές και τις ύστερικές κοπέλλες... "Αστεία είσαι!

Η ΑΣΤΡΟΥΔΑ (άνομένα μιά όχι και με δυνατή

θεια». Και βγήκε ο άρθρογράφος της με όλα τα χιλιοεπιπομένα πιχειρήματα να χτυπήσει τον κ. Έμμανουηλίδη, και μαζί τον Ψυχάρη, τον Παλλη και το «Νουμά».

Μά ή «Ημερησία», άλλη φημερίδα της Σμύρνης, που αντιπροσωπεύει τη φρόνηση και τη λογική, με το «Θεατή» της, τον κ. Γ. Αναστασιάδη, νέο μορφωμένο, διαβασμένο και πολύ δίκιο, απάντησε προς την «Αμαλθεία» βάνοντας το ζήτημα στη θέση που του έπρεπε. Έγραψε δηλαδή ο «Θεατής» πως άσκημα κάνουν όσοι χτυπάνε ασυλλόγιστα τους δημοτικιστάδες, από πρόληψη και προκατάληψη, και πως το καλύτερο που θα έπρεπε να κάνουν πρί μιλήσουν για το ζήτημα, είναι να καθυονται να διαβάζουν τα βιβλία αυτών που βρίζουν. Έγραψε ακόμα πως Ρωμιοί σαν τον Ψυχάρη και τον Παλλη, είναι τιμή για το Έθνος, και πως ο «Νουμάς» είναι «περιοδικόν θανατόσιον, το σοβαρότερον ελληνικόν φιλολογικόν περιοδικόν έως τώρα».

Τά τέτοια φωτεινά και γενναία λόγια της «Ημερησίας» δε συμμαζεύανε το Δάσκαλο της «Αμαλθείας». Ίσα ίσα τονέ κάμανε να ξαναπή για το ζήτημα τέτοιες και τόσες άνοησίες, που το άρθρο του καταντάει σωστό περιβόλι αεθμιάς για μάς, τους δημοτικιστάδες. . . Και τί δε λέει ο άθεόροθος εκεί μέσα; Πως είμαστε όχτροί του Έλληνισμού, «εγκληματίαι», πως προσπαθούμε να τους «χωρίσωμεν» από τους άρχαίους (!), πως «ημιλιώμεν» μετά χλευσμού περί του Μικραθώνας, πως είμαστε ξενομαγείς (!) πως το έργο του Ψυχάρη είναι σκόδιον, και πως ο «Νουμάς» έργάζεται υπέρ του έχθρου του. Ξέχασε μόνο να μάς πη γιατί και πως ή κερά «Αμαλθεία» δέν έργάζεται υπέρ του έχθρου της, άλλ' υπέρ «πατρίας».

Αυτά όμως τά σοφά πιχειρήματα δε φτάνουνε, για να κεραυνοβοληθούνε «ήπκξ διχ πκντός» οι δημοτικιστάδες. Για τούτο ή κ. άρθρογράφος της «Αμαλθείας», μάς φερνει και τη γνώμη τω διακεκριμένων και διαπρεπών λογίων, και των παλαιμάχων διευθυντών. Δέν έρχουνε βέβαια την όρεξη να ξανατυπώσουμε δω πέρα τά λόγια του διακεκριμένου λογίου κ. Πιχανίλη, του διαπρεπούς κ. Βλάχου, και του παλαιμάχου διευθυντού κ. Κανελλίδη. Οι ιδέες και οι γνώμες των ανθρώπωνε του περασμένου αιώνα, είναι τόσο γνωστές, που καταντάει ή επανάληψή τους κάμποσο κυριαστική για τους αναγνώστες του «Νουμά».

Έκείνο μόνο που μάς έκαμε κακή εντύπωση, είναι το πως ή σοφολογιώτατος αυτός άρθρογράφος, έβγαλε στη μέση και την αγιάτρευτη συνήθεια των κθαρευουσιάνων, τη συνήθεια δηλαδή της χοντρής φευτιάς. Κ' έτσι βλέπει κανείς να διαστρέφονται

τά κείμενα τω δημοτικιστάδωνε μέσα στην κερά «Αμαλθεία» μ' έναν τρόπο πολύ ταχυδχτυλοργικό και πολύ κακόπιστο. Κι' ακόμα βλέπει κανείς ν' αναφέρονται ιδέες του Παλλη για το Άρβανίτικο ζήτημα και για το Δομπόλειο κληροδότημα, τόσο κακοήθικα διαστραμμένες, που μονάχα έθρωπος που δέν έχει δυνατά πιχειρήματα, μπορεί να τις γράψη. Ο Παλλη έγραψε κάποτε, πως οι Άρβανίτες είναι αδέρφια μας και πως δέν πρέπει να τους παίρνουμε για όχτρούς. Κι' ακόμα πως όλοι οι Ρωμιοί έπρεπε να μην περιφρονούμε τ' Άρβανίτικα, παρά να τά μαθαίνουμε, και πως ή Διχδοχος και τά παιδιά του, σά Ρωμιοί που είναι πρέπει να μαθουνε κι Άρβανίτικα, πως το Δομπόλειο Πανεπιστήμιο πρέπει να γίνη στην Άρβανιτιά.

Ο Παλλη έμίλησε πολύ φρόνιμα, καθώς πάντα, κι' αυτό θα φανή πρί φανερά από το άρθρο του «Ερμωνα ή Φυλή» που δημοσιεύεται στο σημερινό φύλλο του «Νουμά», και που μέσα ζεταζεται κοντά σ' άλλα και το ζήτημα αυτό. Η «Αμαλθεία» όμως διαστρέφοντας τά λόγια του Παλλη έγραψε πως οι δημοτικιστάδες λένε να μάθουνε Τσακωνικά τά παιδιά του Διχδοχου και το Δομπόλειο Πανεπιστήμιο να γίνη στην Τσακωνιά, κ' ή Τσακωνική να κηρυχτή έθνική μας γλώσσα!

Απ' αυτό ορνταζεται καθένας πως πολεμάνε οι κθαρευουσιάνοι. Με ψευτικά, με κακοήθεια, με άπιστια, με άδιαντροπία, με μπαμπεσιάζ. Αυτό όμως έκαμε τον κ. Έμμανουηλίδη να δικηκοποιηθή και πάλι στην «Ημερησία», και να φανατίση τους δημοτικιστάδες της Σμύρνης τόσο, ώστε και δυό έπεισόδια να γίνοννε αυτές τις μέρες για το γλωσσικό ζήτημα στη Σμύρνη, που ασυνεταραζαν την κοινωνία» όπως μάς πληροφορήσε ή «Αθηναϊκή Έστια».

Να, που βγαίνει σε καλό ή πόλεμος που κάνουνε της δημοτικής οι διάφοροι Σοφολογιώτατοι. Και δέν μπορεί να γίνη άλλοιώς. Ο πόλεμος φέρνει την Άλήθεια, κι όταν φανερωθή ή Άλήθεια, ή Νίκη δέν είναι μακριά.

ΑΜΑΛΘΗΣ

Η ΛΑΓΓΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

είναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ για το λαό και δέχεται καταθέσεις από μετά δραχμη ή άπάνου.

Σου πλερώνει τόκο 4 1/2 % και σου δίνει πίσω τά χρήματά σου όποτε θελήσεις είτε όλα είτε μέρος απ' αυτά.

Η ΡΩΞΑΝΗ. Ά!... (βράζοντας σιγογγιά φωνή σωραύζεται σε πολτρόνια λιγοθυμισμένη).

(Βγαίνουνε στη σκηνή όλοι τρομομαγμένοι. Άλλος φωνάζει «Τί συνέβηκε;», άλλος «νερό! νερό!» κι άλλος «τι τούρβει κίνη τη σιγμή στο στόμα».)

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ήσυχια). Μήν κάνετε έσσι. Δέν είναι τίποτα.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (κουτίζοντας την ήήσυχια). Άστρούλα...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (δυνατά κι άργά). Κύριε Στρωτέ, βοηθείστε τη έρωμένη σας, περιποιηθείτε την άλυσίδα σας!...

(Ο Στρωτός δε βράζει μιλά, μά σκίβει το κεφάλι καταγής. Ο Στρατιδης ντραλίζεται κι άκουμπάει στον τούχο. Ο Καλόκορδος στέκει άπορώπιος σά νάν τήχει χαμένα.)

Η ΣΤΡΑΤΙΩΑΙΝΑ (τραβώντας τά μαλλιά της). Πάει, τρελλάθηκε το κορίτσι μου, τρελλάθηκε!...

Ο ΚΑΛΟΚΑΡΔΟΣ (με συμπόνια). Τέ καημένο!...

(Τελώνει το δράμα).

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Αθήνα Δρ. 3. — Για τις Έπαρχίες Δρ. 7. Για το Έξωτερικό Δρ. 20. 10.

Για τις Έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες 2 Δρ. την τριμηνία συνδρομή.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κώδικια (Σύνταγμα, Ομόνοια, Έθν. Τράπεζα Έπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχόδρομου (Άκαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Έκ του κατά Ζευγώλην—Ταμτουράς και Κόπανος - Τά δάκρια του κ. Σημαντήρα—Σοσιαλιστάδες...μοναρχικοί—Τό πρόγραμμα του κ. Φουρούε.

ΜΕ ΤΗ ΑΙΚΗ του Ζευγώλη δε ρεζιλεύθηκε μονάχα το λαχέιο του στόλου ρεζιλεύθηκε και ή διαπερή του Δαχλείου ρεζιλεύθηκε και το ίδιο το Κράτος που κάνει άταλα όλες τις δουλιές του, κοιτάζοντας μονάχα, σαν πρόστυχος λαστατζής, να πάρει τους παπάδες του κόσμου, κι άδιαφορώντας για όλα τίλλα.

Ο Ζευγώλης είναι ήτλληλος στο Έγιοργίο των Έσσορικων και ήτλληλος επιπλοδούνης, άφοδ ή προστάτημός του, ή κ. Πατριώτης, τον ήξερε, άν και συντηματικό χαρτοπαίχτη, για τίμο ήτλληλο και τήχει τά πιστά. Ο τίμος λοιπόν ήτλληλος ήμα είδε πως σέ κάθε κήρυση του λαχέιου ή πρώτος αριθμός δέν είχε τουληθεί, πήγε να λαχέιο από κείνα σήχε στα χέρια του, το πάτησε άπάνου τον άριθμό που κρόδε τις 100 χιλιάδες και το παρουσίασε νάν το δό κάνονε κινά. Τα λαχέια τήπύλητα, είπαμε, τίχε στα χέρια του, τη σφραγίδα και ταύόσαν τους αριθμούς την είχε στα χέρια του, την προστάτημένη του τον είχε στα χέρια του, γιατί νή μνήν άφελήθει άπ' ήν αυτά, άφοδ μάλιστα ήξερε και τη φοβερή άταξία που βαλίλευ σά περιφήμα αυτά λαχέια; Οτι έκαμε ή Ζευγώλης, μπορούσε νάν το κάνει κι όποιος άλλος ήθελε ή το τους κατότερος ήτλληλους του λαχέιου. Στην άνεμοζάλη ή λίκας χάιεται και ή διαπερή του λαχέιου άποδείχτηκε σ' αυτή τη δική ήτλληνη ήπλοζάλη.

Τό συμπέρασμά μας. Όσο κι άν καταδικάστηκε ή Ζευγώλης, το λαχέιο του Στόλου δε σώθηκε. Καταδικάστηκε κι

ΡΟΥΘ

ΚΕΦ. Α.

Και κείνες τις ήμέρες που κρίνανε οι κριτάδες πείνα έπιασε στη γη, και πήγε κάποιος άνθρωπος από Βηθλεέμ—Ίούδα να ξενοκρατήσε στη γη του Μωάβ, με τη γυναίκα του και τους δυό γιούς του. Τόνομά του είτανε Έλιμένεχ και τόνομα της γυναίκας του Ναομί, και των παιδιώνε του Μααλώνας και Χελαιώνας, Έρραθίσι από τη Βηθλεέμ Ίούδα. Και φτκασανε στη γη του Μωάβ, και βρισκόντανε εκεί.

Και πέθανε ή Έλιμένεχ ή άντρας της Ναομί, κι άπόμεινε τούτη και οι δυό γιοί της. Και τούτοι πήρανε γυναίκες Μωαβίτισσες. Τόνομα της μιανής είτανε Όρφα και τόνομα της άλληνής Ρούθ, και κατοικήσανε εκεί ως με δέκα χρόνια. Και πέθανανε κι οι δυό τους, κι ή Βααλώνας κι ή Χελαιώνας, κι άφράνεψε ή γυναίκα κι άπ' άντρα κι από γιούς.

Τότε σηκώθηκε τούτη και οι νυφάδες της να φύγουνε από τη γη Μωάβ, γιατί άγροίκτησε στη γη Μωάβ, πως πεσκέφτηκε ή Κύριος το Λό του δίνον-

φωνή). Μή γελάτε, κορίτσια μου. Δέ σας επιτρέπω να γελάτε. Γιατί στα γελάτε με το φέρομό μου, ή με κάμετε και μένα νάηδιάσω με το δικό σας το φέρομο....

Η ΡΩΞΑΝΗ. Δέν ντρέπεσαι, κορίτσι έσύ και να ξεμολογιέσαι έτσι άδιάντροπα τον έρωτά σου...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Δέν ξεμολογήθηκα κανέναν έρωτα. Μά κι άν τόκανα, δέν έχω να δώσω λόγο σε κανένα. Λούτερη είμαι να κάμω ή,τι θέλω, όταν αυτό που κάνω είναι για μένα τίμο. Ο έρωτάς μου θα είτανε πάντα τόσο άγνός, ξέρε το, που ή μμπορούσα νάν τονέ φωνάζω στον κόσμο, να βρω στους δρόμους περήφανα άκούμπώντας άπάνου του. Ένώ ή δική σου ή άγάπη είναι θραμένη με την άμαρτία, με την άτιμία, με το εγκλημα, και μόνο στο σκοτάδι της νύχτας της είναι συχωρεμένο να ζει...

Η ΡΩΞΑΝΗ (ζυγώνοντας την και σφίγγοντας τις γραθιές). Παληκόριτσο!... Έτσι καθώς άγαπάς έσύ, άγαπάει το κάθε ψευτοκοσμιατικό μοδιστρόνι...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Κ' έτσι όπως άγαπάς έσύ άγαπάει ή κάθε πόρνη! (Δίνοντάς της ένα μπάσο). Νά!